

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIELAWA

Projekt z dnia 31 lipca 2022

BIELAWA 2022

2022
2030

URZĄD MIEJSKI W BIELAWIE

pl. Wolności 1,
ul. Piastowska 1,
58-260 Bielawa

Opracowanie:
INSTYTUT MAXA WEBERA SP. Z O.O.
ul. Warszawska 20,
58-330 Jedlina- Zdrój
www.imw.edu.pl

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce najważniejszy dokument, który uchwała władza samorządowa w naszej Gminie - Strategię Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030. Myślenie strategiczne to sposób na osiągnięcie sukcesu. Pamiętać należy, że jest to dokument: "tymczasowo - stały". Strategię należy zdefiniować, a następnie redefiniować, działać wyprzedzająco i implementować własne działania zgodnie z potrzebami mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, gości i turystów. Dokument ten będzie ważnym narzędziem w sięganiu po środki zewnętrzne, przede wszystkim pochodzące z polityki spójności Unii Europejskiej. Główne kierunki działania w wymiarze gospodarczym, przestrzennym i społecznym zostały zdefiniowane w celach strategicznych:

- **Społeczne – Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy**
- **Gospodarcze – Innowacyjne centrum dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Powiatu Kłodzkiego i Ząbkowickiego**
- **Przestrzenne – Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy**

Wizja rozwoju Gminy Bielawy to:

**BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI,
EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ**

Jestem przekonany, że nasza gmina staje się i będzie stawała się jeszcze lepszym miejscem do życia. Bardzo dziękuję wszystkim zaangażowanym w opracowanie dokumentu za wykonanie dobrej pracy dla naszej Gminy.

dr Andrzej Hordyj

Burmistrz Miasta Bielawa

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	4
WPROWADZENIE	5
1. DIAGNOZA PROSPEKTYWNA, odniesienie do poprzedniej strategii.....	12
2. ANALIZA SWOT.....	23
3. POTENCJAŁY I WYZWANIA ROZWOJOWE.....	25
4. PLAN STRATEGICZNY.....	27
Wstęp.....	27
Misja i wizja	29
Cele i kierunki działań.....	29
Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	36
5. PRZESTRZENNY WYMIAR POLITYKI ROZWOJU.....	45
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	45
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	49
Obszary strategicznej interwencji	53
6. SYSTEM REALIZACJI	56
System wdrażania.....	57
Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie Strategii	59
Ramy finansowe i źródła finansowania	67
System monitorowania i ewaluacji.....	70
System zarządzania ryzykiem	80
6. PLAN OPERACYJNY.....	85
OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY	85
OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY.....	85
OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY.....	86
Lista przykładowych projektów do realizacji w ramach Strategii:	89
OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY	89
OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY.....	91
OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY.....	92
Załączniki	94
Spis tabel.....	94
Spis rysunków	94

WPROWADZENIE

Zarządzanie strategiczne. Zarządzanie strategiczne, monitoring efektów i nakładów oraz zaawansowane planowanie o charakterze partycypacyjnym są niezbędnym elementem skutecznego zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego. Zmieniające się nowe uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z celów i kierunków wsparcia jakie proponuje Komisja Europejska w ramach kolejnej perspektywy finansowej 2021–2027 oraz zmieniające się podejście do finansowania i współpracy z samorządami wynikające z polityk krajowych wpłynęły na zmiany dokumentów strategicznych na wszystkich szczeblach administracji publicznej w kraju.

Podstawę prawną opracowania dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 – 2030 stanowi art. 10 e ust. 1 i art. 10f ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 i 583) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.), art. 15 z ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz.U. z 2021 r. poz.2095 z późn. zm.).

Celem opracowania jest troska o zaspokojenie potrzeb mieszkańców, jak i rozwój infrastruktury technicznej, społecznej oraz wzrost gospodarczy jednostek samorządu terytorialnego, jak również konieczność dostosowania dokumentów do zmieniających się uwarunkowań prawnych, a także w obliczu kryzysu wywołanego epidemią Covid-19, wskazane jest posiadanie zintegrowanego dokumentu strategicznego sięgającego swoim horyzontem najbliższych 8 lat. Pragnąc, aby przestrzeń Gminy Bielawa była atrakcyjnym terenem do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz jednocześnie obszarem o wysokiej jakości życia, w którym mieszkańcy mogą zaspokajać różnorodne potrzeby społeczne i zawodowe, władze gminy przystąpiły do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa do roku 2030. Dokument ten pozwoli zmierzyć się ze wspólnymi problemami i wyzwaniem oraz zdefiniować cele rozwoju wykorzystujące wspólne szanse i potencjał całej gminy.

Tryb opracowania. W dniu 13 maja 2022 roku Rada Miejska Bielawy Uchwałą nr LVII/505/2022 przystąpiła do prac nad utworzeniem i opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 – 2030, zwanej dalej Strategią i przyjęła harmonogram oraz etapy prac nad Strategią. Etapy prac nad Strategią przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Etapy prac nad Strategią

ETAP	Treść prac	Termin
I	Przyjęcie uchwały Rady Miejskiej Bielawy o przystąpieniu do opracowania oraz określenia harmonogramu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Bielawa do roku 2030	13.05.2022
1	Powołanie przez Burmistrza Miasta - Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa	13.05.2022
2	Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Bielawa	30.06.2022
3	Przeprowadzenie badań wśród mieszkańców, turystów i przedsiębiorców Gminy Bielawa na temat funkcjonowania i kierunków jej rozwoju	30.06.2022
4	Przeprowadzenie warsztatów strategicznych dla Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa	30.06.2022
5	Przygotowanie roboczej wersji projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa	15.07.2022
6	Nanoszenie uwag do Strategii Rozwoju Gminy Bielawa po konsultacjach wewnętrznych	31.07.2022
7	Rozpoczęcie konsultacji zewnętrznych	21.08 – 30.09.2022
8	Przesłanie do zaopiniowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 - 2030 do Zarządu Województwa Dolnośląskiego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, sąsiednim gminom, Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu - Wody Polskie, Dolnośląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektoratowi Sanitarnemu we Wrocławiu	31.07.2022
9	Opracowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji zewnętrznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Bielawa	15.10.2022
10	Zatwierdzenie rekomendacji do uwag z konsultacji, zawartych w sprawozdaniu z konsultacji zewnętrznych przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa	20.10.2022
11	Opracowanie ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 - 2030 oraz przekazanie dokumentu Burmistrzowi Miasta	30.10.2022
12	Uchwalenie przez Radę Miejską Bielawy Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 – 2030	30.11.2022

Źródło: opracowanie własne

Metodyka opracowania. Prace nad strategią prowadzone były metodą ekspercko-partycypacyjną (uczestniczącą), obejmującą pracę specjalnie powołanego Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022 – 2030 (Zarządzenie z dnia 13 maja 2022 r. Burmistrza Miasta Bielawa) z zespołem wykonawcy, których celem było opracowanie planu strategicznego i operacyjnego w formie warsztatowej według procedury i pod kierunkiem zewnętrznego konsultanta (moderatora) oraz wkład koncepcyjny pracy ekspertów. Strategia Rozwoju jest wynikiem nałożenia metodologii oraz oceny sytuacji w Gminie na podstawie diagnozy reprezentowanej przez autora opracowania na poglądy

prezentowane przez władze Gminy oraz aktywnych mieszkańców, którzy brali udział w warsztatach strategicznych, konsultacjach, społecznych, a także uczestniczyli w badaniach dotyczących oceny funkcjonowania gminy. Dlatego ostateczny kształt dokumentu należy do opracowań o charakterze ekspercko-partycypacyjnym. Za istotę strategii uznano - wspólnie - uczynienie swojej małej ojczyzny – Gminy Bielawa - dobrym miejscem do życia. Kierunki rozwoju strategicznego naszej małej ojczyzny można sprowadzić do następujących haseł:

Gmina – **GOSPODARNA** – przedsiębiorcza, rozwój tylko według własnych priorytetów;

Gmina – **UŻYTECZNA** – wewnątrz i zewnątrz, dobry gospodarz i patron, rzetelny oraz lojalny partner;

Gmina – **STABILNA** - kryzysowy kapitał przetrwania i środki reagowania;

Gmina – **GOTOWA NA PRZYSZŁOŚĆ** – inteligencja adaptacyjna, główny atut w czasach niepewności;

Gmina – **DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ** – kształtuje następców;

Gmina – **INWESTUJĄCA W PRZYSZŁOŚĆ** – nie przejadająca aktualnych kapitałów;

Gmina - **INNOWACYJNA** – pozycja budowana na oryginalnych i udanych przedsięwzięciach;

Gmina – **OBYWATELSKA** – prawdziwe, zróżnicowane społeczeństwo;

Gmina – **MACIERZYSTA** – więzi tożsamości, pozytywne emocje, powody do dumy;

Gmina – **SOLIDARNA I UCZCIWA** – wsparcie w potrzebie – tak, jazda na gapę – nie;

Gmina – **SAMORZĄDNA** - sprawna administracja motywowana interesem mieszkańców;

Gmina – **NA DOROBKU** – nie na zakupach.

Za każdą Strategią stoi pewien system wartości – nawet wtedy, gdy nie jest on jawnie artykułowany. Strategia Rozwoju Gminy Bielawa opiera się na następujących założeniach (odnoszących się do tych, sformułowanych przez Profesora Romana Galary):

Strategie samorządów powinny sprzyjać rozwojowi samorządności. Samorządność to wytwór kapitału społecznego. Strategia wskazuje sposoby wzmacniania i reprodukcji tego kapitału.

Strategie lokalne muszą bazować na specyfice społeczności lokalnych. Są więc raczej narzędziami różnicowania niż uniformizowania i służą do równoważenia wpływów globalizacji.

Współczesna obsesja bezpośrednich i wymiernych korzyści prowadzi do erozji fundamentów cywilizacyjnych. Strategia musi wyrażać i chronić interesy następnego pokolenia.

Na myśleniu o przyszłości ciąży dziś głównie postulat modernizacyjny. Strategia służyć ma jednak budowaniu własnej przyszłości, nie zaś imitowaniu cudzej nowoczesności.

Celem strategii jest trwanie. Rzecz nie w realizacji najtrafniejszych nawet projektów, ale w przekazaniu zadbanego miasta w ręce, przygotowanej do tego, następnej generacji.

Strategia nie jest narzędziem sprawowania władzy – raczej narzędziem oceny jakości sprawowania władzy. Strategia nie powinna odnosić się bezpośrednio do sfery bieżących decyzji. Groziłoby to przekształceniem strategii w narzędzie promocji politycznej.

Strategia nie jest programem działań do wykonania w przyszłości. Byłaby wtedy kolejnym wcieleniem centralnego planowania. Strategia wskazuje co warto robić, a nie jak i kiedy. Konkretnie decyzje operacyjne powinny pojawiać się kiedy dojrzeje potrzeba.

Strategia nie może postulować utopii rządzonej przez mądrych, uczciwych i kompetentnych. Musi służyć ludziom takim, jakimi są i jakimi mogą się stać, a nie bytom idealnym.

Strategia nie jest programem realizacji prognoz metodami inżynierii społecznej. Historyczne doświadczenia z próbami wprowadzania takich programów są jednoznacznie negatywne.

Strategia samorządowa nie jest biznesplanem ani też podaniem o pracę skierowanym do zagranicznego inwestora. Istotą takiej strategii jest podmiotowość lokalnej społeczności.

Strategia nie może być narzędziem przejmowania kontroli nad przyszłością przez aktualnie wpływowe grupy interesu.

Nie wolno przerzucać kosztów współczesnych wygód na przyszłe pokolenia.

W centrum zainteresowania musi być rozwój oparty o zasoby wewnętrzne. Gmina potrzebuje gospodarczej podmiotowości. Pomyślniej przyszłości nie sposób zbudować za nie swoje pieniądze. Pieniądze takie kiedyś się kończą, a złe nawyki pozostają.

Strategia nie może być ukierunkowana na dogadzanie „roszczeniowym masom”. Strategia samorządowa, to strategia obywatelska, która dąży do przekształcenia mas w społeczeństwo. Miasto musi być atrakcyjne w sposób wykraczający ponad „prezenty” władzy. Rzec nie w tym, co miasto zapewnia mieszkańcom, ale w tym, co im umożliwia i ułatwia.

Strategia nie może bazować na procedurach. Padają one w starciu z ludzką interesownością. Realizacja strategii musi być zdroworozsądkowo kontrolowana i otwarta na adaptację.

O losach Gminy rozstrzygają ludzie. Sukces odnoszą nie drobiazgowo planujący, ale ci, którzy potrafią szybko dostosować się do zmiennych okoliczności. Inwestycje w kapitał ludzki i społeczny - to najlepsze inwestycje w przyszłość.

Gmina - to obszar z innowacyjną inicjatywą. Liczy się nie kopiowanie cudzych, ale wprowadzanie własnych wzorców. Aby znaleźć się w ekstraklasie, trzeba pogodzić się z ryzykiem i zaakceptować koszty nieudanych eksperymentów.

Strategia nie powinna ograniczać się jedynie do procesów w pełni kontrolowanych przez władze i mieszkańców miasta — byłaby wtedy absurdalnie ograniczona. Wiele zależy od lokalnej reakcji na zewnętrzne wymuszenia. Można też organizować się w szerszych grupach w celu zmiany niekorzystnych uwarunkowań.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Bielawa, opracowana dla potrzeb *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022–2030*, wykonana została na podstawie art. 10a. Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (*Dz. U. z 2021 r. poz. 1057*). Część diagnostyczna zawiera szczegółowe informacje o wielu dziedzinach ważnych dla funkcjonowania miasta. W syntetycznym ujęciu wskazuje jej główne uwarunkowania rozwoju, a porównanie z latami poprzednimi daje możliwość analizy zmian zachodzących na jej obszarze. Prezentacja aktualnej wewnętrznej i zewnętrznej sytuacji Gminy Bielawa, pozwoliła wskazać wyzwania, jakie stoją przed gminą w kolejnych latach, a opracowanie stanowiło podstawę do dalszych pogłębionych analiz na etapie formułowania projektu *Strategii*. Diagnoza opracowana została przy wykorzystaniu źródeł

pierwotnych, pochodzących z publicznie dostępnych zasobów statystycznych (GUS, BDL), Ministerstwa Finansów i udostępnionych przez Urząd Miejski w Bielawie informacji pozyskanych w toku badania opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych oraz warsztatów strategicznych prowadzonych dla potrzeb opracowania Strategii, a także źródeł wtórnych, obejmujących opracowania branżowe i informacje zawarte na stronach internetowych gminy.

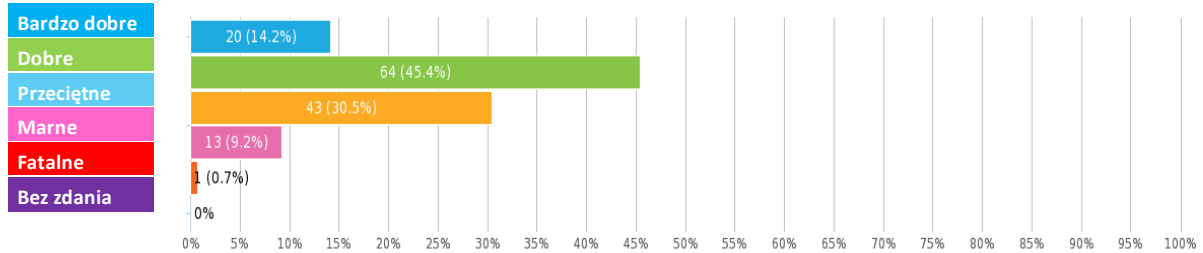
Tabela 2 Tryb opracowania Strategii

Diagnoza społeczna, gospodarcza i przestrzenna obszaru Gminy Bielawa			
Analiza danych statystycznych i danych przekazanych przez Urząd Miejski	Analiza wyników badania opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych itd.	Przegląd strategii, programów i planów Gminy Bielawa	Przegląd strategii i programów rozwoju jednostek terytorialnych wyższego rzędu (województwo, kraj, UE)
Opracowanie wstępnych wniosków z diagnozy			
Pogłębione analizy w obszarach strategicznych			
Warsztaty strategiczne z udziałem Zespołu ds. opracowania Strategii			
Diagnoza uwarunkowań rozwojowych obszaru Gminy Bielawa	Znajomość oczekiwań interesariuszy Gminy Bielawa	Znajomość planów inwestycyjnych Gminy Bielawa	
Opracowanie końcowych wniosków z diagnozy			

Źródło: opracowanie własne

Bielawa z perspektywy mieszkańca. Przedmiotowy dokument *Strategii rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* stanowi kontynuację kierunków rozwojowych przyjętych w poprzednich dokumentach strategicznych, zmodyfikowaną o zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania oraz trendy rozwojowe zachodzące w Gminie. Podstawowym założeniem przyjętym podczas prac nad strategią było włączenie mieszkańców w proces opracowywania dokumentu na równi z ekspertami i przedstawicielami samorządu, co w konsekwencji znalazło odzwierciedlenie w kształcie wypracowanego dokumentu. Do interesujących wyników badań wśród mieszkańców Gminy Bielawa, które przeprowadzono w maju i czerwcu 2022 roku należały zagadnienia uwidocznione na poniższych wykresach:

Jak ocenia Pani/Pan swoją Gminę jako miejsce do życia?

Źródło: opracowanie własne.

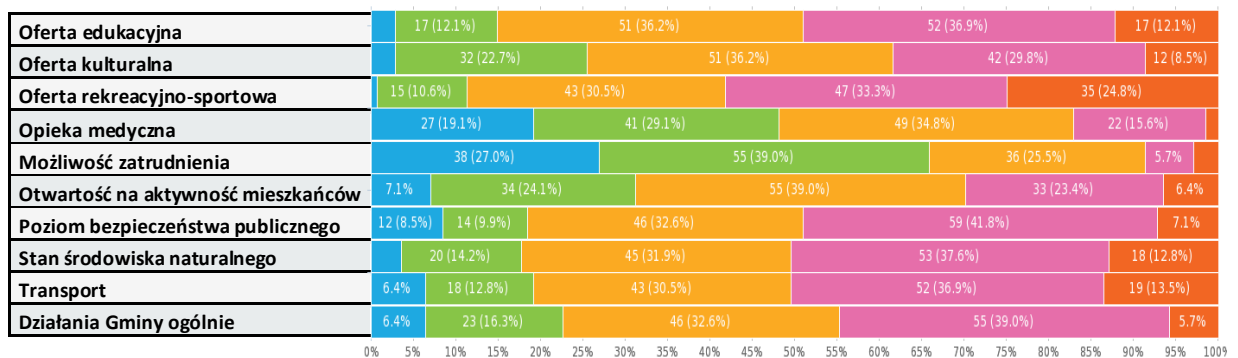
Strategia Rozwoju Gminy Bielawa

Jakie inwestycje w Gminie Bielawa powinny mieć pierwszeństwo? 1/2

Wybór, więcej możliwości, odpowiedziano 80x, brak odpowiedzi 0x

Odpowiedź	Odpowiedzi	Udział
drogi	45	56.25%
parkingi i miejsca postojowe	18	22.5%
bazą edukacyjną	19	23.75%
odnawialne źródła energii	26	32.5%
ścieżki turystyczne, rowerowe	40	50%
infrastruktura przeciwpowodziowa	3	3.75%
tereny zielone i akweny wodne	43	53.75%
oświetlenie uliczne	14	17.5%

Proszę ocenić ofertę Gminy Bielawa dla mieszkańców w skali 1-5 (1-bardzo źle, 5- bardzo dobrze).

Proszę ocenić ofertę Gminy dla mieszkańców w skali 1-5 (1-bardzo źle, 5- bardzo dobrze). 1/2

Matryca, wybór opcji, odpowiedziano 80x, Brak odpowiedzi

	1	2	3	4	5
Oferta edukacyjna	4	4	19	41	12
Oferta kulturalna	2	11	22	36	9
Oferta rekreacyjno-sportowa	0	5	17	29	29
Opieka medyczna	10	21	34	14	1
Możliwość zatrudnienia	12	22	31	14	1
Otwartość na aktywność mieszkańców	5	7	40	24	4
Działania Gminy ogólnie	7	6	28	32	7

Źródło: opracowanie własne.

Wszystko to dało możliwość uzyskania szerszych informacji na temat Gminy Bielawa, jej postrzegania przez mieszkańców, a także poznania oczekiwań i wizji dalszego rozwoju. W toku prac powstał dokument strategiczny określający wizję, misję, obszary strategiczne oraz przyporządkowane im cele szczegółowe polityki rozwoju i kierunki planowanych działań. Ich realizacja ma na celu rozwój Gminy Bielawa jako ośrodka spełniającego oczekiwania mieszkańców, atrakcyjnego dla turystów i przyjaznego dla przedsiębiorców.

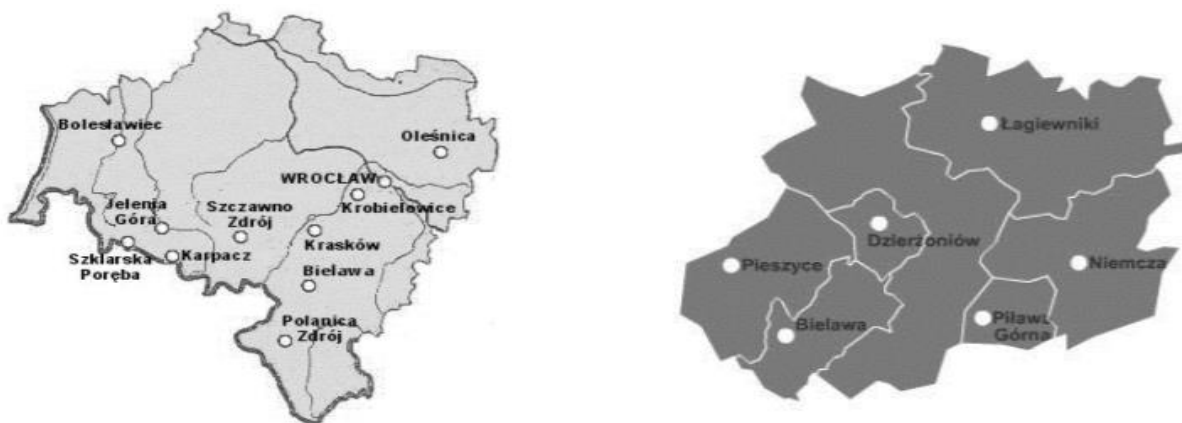
W dobie zwiększającej się konkurencji, budowa pozytywnego i unikatowego wizerunku gminy jest kluczowa dla jej rozwoju, a odpowiednio ukształtowany wizerunek jest jednym z ważnych instrumentów planowania i zarządzania strategicznego. Istotnym elementem takiego wizerunku jest umiejętność pracy wszystkich środowisk, jest to ważny sygnał do wewnątrz i zewnątrz, że Bielawa potrafią razem pracować dla przyszłości. Dojrzałość władzy i opozycji to wyzwanie dla współczesnej Polski, któremu należy sprostać w każdej wspólnocie, w każdym samorządzie, które z pewnością zostanie rozliczone przez następne pokolenia mieszkańców Polski i Bielawy.

1. DIAGNOZA PROSPEKTYWNA

Diagnoza strategiczna stanowi pierwszy etap planowania strategicznego i obejmuje przeprowadzenie analizy prospektywnej stanu istniejącego, w zakresie uwarunkowań społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i środowiskowych, mających wpływ na rozwój gminy Bielawa. Stanowi ona syntetyczne ujęcie najistotniejszych elementów i wniosków płynących z pogłębionych analiz, przygotowanych z wykorzystaniem licznych źródeł informacji, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, przedstawionych m.in. w *Raporcie o stanie gminy Bielawa 2021 i Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Bielawa 2022*. Pozwala ona na identyfikację wyzwań rozwojowych miasta, stanowiących punkt wyjścia do wyznaczenia obszarów strategicznych oraz sformułowania celów rozwoju *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030*.

Bielawa to gmina zlokalizowana w południowo-zachodniej Polsce, w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie dzierzoniowskim. Od północnego-zachodu graniczy z gminą Pieszyce, od północy z miastem Dzierżoniów, od wschodu z gminą Dzierżoniów, a od południowego - zachodu z gminą Nowa Ruda w powiecie kłodzkim. Stolicę regionu – Wrocław – dzieli od Bielawy ok. 60 km. Bielawa znajduje się w zasięgu obsługi lotnisk cywilnych zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego oraz Republiki Czeskiej.

Rysunek 1. Położenie gminy Bielawa na tle województwa dolnośląskiego i powiatu dzierzoniowskiego.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bielawa, 2015 r., s. 11.

W promieniu około 140 km i maksymalnym czasie dojazdu ok. 2 h znajdują się dwa porty lotnicze o znaczeniu krajowym i międzynarodowym: Wrocław-Strachowice oraz Airport-Pardubice. Do autostrady A4 i do Wrocławia z Bielawy można dostać się drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 384, a następnie drogą krajową nr 8. W przeciwnym kierunku droga wojewódzka nr 384, a następnie 385 i 386 prowadzą do przejścia granicznego do Czech – Tłumaczów-Otovice. Pod względem komunikacyjnym strategiczne znaczenie dla miasta posiada Obwodnica Bielawy, znajdująca się w ciągu

ww drogi wojewódzkiej i mająca ulec dalszej rozbudowie. W planach jest także budowa przebiegającej przez Bielawę Południowej Obwodnicy Dzierżoniowa, która ułatwi dojazd do Świdnicy, autostrady A4, Ząbkowic Śląskich i drogi krajowej nr 8. Od niedawna w Bielawie wznowiony został również ruch pasażerski na linii kolejowej łączącej Bielawę z Wrocławiem poprzez m.in. Dzierżoniów i Świdnicę. Pasażerowie mogą skorzystać z dwóch przystanków dostępnych na terenie miasta: stacji kolejowej Bielawa Zachodnia oraz przystanku kolejowego Bielawa Centralna.

Potencjał demograficzny. Liczba ludności zamieszkująca miasto Bielawa. W 2019 roku Gminę Bielawa zamieszkiwało 29,8 tys. osób, czyli 29,6% ludności Aglomeracji Dzierżoniowskiej. Pod względem liczby ludności Gmina Bielawa plasuje się na 2. miejscu w powiecie dzierżoniowskim. Zagęszczenie ludności na terenie miasta Bielawa stanowi 825 os./km².

Struktura ludności Gminy Bielawa, według ekonomicznych grup wieku, wskazuje na podobny udział ludności w wieku produkcyjnym, jak przeciętnie w gminach w regionie i kraju. Widoczny jest tu jednak znacznie niższy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (14,8% wobec 15,5% w powiecie dzierżoniowskim, 17,1% w województwie dolnośląskim i 18,1% w kraju) i wyższy niż przeciętnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym (odpowiednio 26,5% wobec 25,3%, 23,1% i 21,9%). W Gminie Bielawa jest bardzo wysoki na tle powiatu (31,4), województwa (28,7) i kraju (27,2) poziom współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (33,2).

Na terenie Gminy utrzymuje się nieznacznie ujemne saldo migracji, zarówno wewnętrznych, jak i zagranicznych oraz nieujemny przyrost naturalny. W 2019 roku odnotowano najniższy przyrost naturalny w historii – wyniósł on -6,21 na 1000 mieszkańców.

Zasoby mieszkaniowe. Gminy Bielawa tworzy około 2,4 tys. budynków mieszkalnych z 12,3 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 697,2 tys. m². Dostępność do mieszkań na terenie Gminy, mierzona ich liczbą przypadającą na 1000 mieszkańców, jest wyższa niż przeciętnie w kraju. Dostępność do mieszkań w Bielawie wynosi 412,8 i przekracza ona średnią krajową (385,9), jednak przy jednoczesnej niższej przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania – odpowiednio 56,5 m² przy 74,4 m² w kraju i 72,7 m² województwie dolnośląskim. W latach 2014-2019 liczba mieszkań oddanych do użytku w Bielawie stanowiła 94 szt. Natomiast powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w analizowanym okresie wynosiła 8 390 m².

Atrakcyjność inwestycyjna i przedsiębiorczość. Na obszarze Gminy Bielawa w 2019 roku, w rejestrze REGON, zarejestrowanych było 3 tys. podmiotów gospodarczych, czyli 27,6% przedsiębiorstw powiatu dzierżoniowskiego. Przeciętnie na 10 tys. mieszkańców działalność prowadzi tu 1 014 podmiotów gospodarczych. Na obszarze Gminy Bielawa, podobnie jak w kraju i powiecie, najliczniej działalność prowadzą podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów (21%), znaczący udział ma również działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (19,1%). Podobnie jak w powiecie i kraju dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (2,9 tys. podm. gosp.), działalność prowadzi tu również 94 małych przedsiębiorstw (zatrudnienie od 10 do 49 osób), 15 średnie przedsiębiorstwa (od 50 do 249 osób) oraz 1 duże deklarujące zatrudnienie do 1000 osób. Na obszarze Gminy działalność gospodarczą prowadzi 1,9 tys. osób fizycznych, czyli 648 osób na 10 tys. mieszkańców. Udział osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem, w Gminie wynosi 63,9%, co jest poziomem zbliżonym do średniej w powiecie dzierżoniowskim (64,7%) i województwie dolnośląskim (65,6%), a niższym niż przeciętnie w kraju (71,3%). Na obszar związany z rozwojem przedsiębiorczości w 2021 roku wydatkowano 1.430.104,65 zł, czyli 0,94 % ogółu wydatków gminy.

Infrastruktura techniczna. W 2020 r. pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną, 90% budynków mieszkalnych na obszarze Gminy Bielawa podłączonych jest do sieci wodociągowej, a 79% – do sieci kanalizacyjnej. Udział korzystających z sieci wodociągowej w mieście Bielawa wynosi 96,9%. W analizowanym okresie zużycie wody na 1 mieszkańca w Bielawie (21 m³) kształtowało się na poziomie zdecydowanie poniżej średniej na terenie całego powiatu (26,6 m³), w województwie dolnośląskim (34,1 m³) i kraju (33,7 m³). Potrzeby inwestycyjne na terenie miasta Bielawa obejmują budowę sieci wodociągowej na ul. Korczaka wraz ze zbiornikiem do magazynowania wody, na terenach inwestycyjnych powyżej zbiornika „Jezioro Bielawskie”, w rejonie ulic Letniej i Wodnej oraz na zdegradowanych terenach po byłych zakładach ZPB Bielaw. Potrzeby remontowe obejmują natomiast przebudowę (wymianę) sieci wodociągowej w pasie ulic: Wysokiej, Frankowskiego, Grabskiego, Strażackiej, Cmentarnej, Teatralnej, Wolności, Pileckiego, Mickiewicza, Słowackiego. Infrastruktura kanalizacyjna na obszarze powiatu dzierzoniowskiego obejmuje 267,6 km sieci oraz prawie 7 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w tym 172,5 km sieci znajduje się w zasobach Spółki Wodociągi i Kanalizacja, która odbiera ścieki od m.in. gminy Bielawy. Udział korzystających z oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów w ogóle populacji powiatu wynosił natomiast aż 71,6%, co plasuje go na 3. miejscu wśród powiatów ziemskich w województwie dolnośląskim. W mieście Bielawa wskaźnik ten wynosił aż 99,7%. Mieszkańcy korzystają również z 45 zbiorników bezodpływowych, z których nieczystości oczyszczane są w 25 przydomowych oczyszczalniach lub wywożone do 4 stacji zlewnych. Przez obszar Aglomeracji Dzierżoniowskiej przebiega ogółem 318,8 tys. km sieci gazowej, w tym 83,7% stanowi sieć rozdzielcza. Najwyższą dostępność do sieci posiadają ośrodki miejskie – m.in. Bielawa (97,3% mieszkańców). Długość sieci ciepłej w jednostkach koncesjonowanych obejmuje 2 11,7 km na terenie miasta Bielawa) oraz przyłączy do budynków 3,2 km. Koncesję na wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję ciepła w mieście Bielawa posiada Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie i Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. Miasto Bielawa jest członkiem Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego ZGPD-7, który zgodnie ze statutem przejął uprawnienia i obowiązki gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Na dzień 20.09.2020 r. w systemie odbioru odpadów znajdowało się 23 296 osób z miasta Bielawa.

Oświata i wychowanie. W Gminie Bielawa działalność opiekuńczą nad dziećmi do lat 3 prowadzą 2 żłobki publiczne i 1 prywatny. W 2020 roku 13,1% dzieci w wieku żłobkowym, zamieszkujących powiat, było objętych tego typu opieką, co było udziałem wyższym niż przeciętnie w kraju (12,4%), jednak poniżej średniego udziału w województwie dolnośląskim (19,2%) i w powiecie (14,3%). W roku szkolnym 2021/2022 na terenie Gminy Bielawa do żłobków uczęszczało łącznie 126 dzieci, co stanowi 57% ogółu dostępnych miejsc. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 955 dzieci, w tym w przedszkolach publicznych 338 (35%). Naukę w szkole podstawowej pobierało 2 003 uczniów – najwięcej (739 os. – 37%) w Szkole Podstawowej nr 10 z Oddziałami Sportowymi. W Gminie Bielawa uczniowie mają możliwość starania się o stypendia i nagrody Burmistrza. W 2021 r. przyznano 21 stypendiów artystycznych na łączną kwotę 45 000 zł oraz 15 Nagród „Złota Sowa” o całkowitej wartości 15 000 zł. Zgodnie z art. 90 d ustawy o systemie oświaty, uczniowie mogą także otrzymywać stypendium motywacyjne przyznawane przez dyrektorów szkół służące wspieraniu edukacji uczniów zdolnych. Szkoły przyznają stypendia za wyniki w nauce (i sporcie) fakultatywnie i uznaniowo, biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy i dokonaną ocenę osiągnięć. W roku szkolnym 2020/2021, łącznie w obu semestrach nauki, na wypłatę stypendiów za wyniki w nauce wydatkowano kwotę 80 430 zł. W dniach 25-27.05.2021 dla uczniów ósmej klasy szkół podstawowych przeprowadzony został egzamin sprawdzający wiedzę z przedmiotów: język polski, matematyka i języki nowożytnie. W Gminie Bielawa do egzaminu tego przystąpiło 220 uczniów. Wszyscy uczniowie zdawali język polski i

matematykę. Spośród języków nowożytnych najpopularniejszy był język angielski, z którym mierzyło się 212 uczniów. Pozostałe 8 osób przystąpiło do egzaminu z języka hiszpańskiego. Zdecydowanie najlepszą zdawalność – średnio na poziomie 66% – osiągnięto z języka angielskiego. Nieco słabiej wypadł egzamin z języka polskiego, ze średnim wynikiem 52%. Z matematyki uczniowie otrzymywali przeciętnie 38% punktów. Wyniki te są zbieżne ze średnimi wynikami z egzaminu ósmoklasisty w całym powiecie dzierzoniowskim (język polski – 53%, matematyka – 38%, język angielski – 62%) i jednocześnie nieznacznie niższe niż w całym województwie dolnośląskim (odpowiednio: 58%, 45%, 66%). Na oświatę i wychowanie w 2021 roku wydatkowano 35 532 452,18 zł, tj. 23,39% ogółu wydatków z budżetu gminy.

Infrastruktura ochrony zdrowia. Liczba przychodni zlokalizowanych w mieście Bielawa wynosi 16. W 2020 roku w mieście Bielawa 32,4%, ogółu porad stanowiły podstawowej opieki. Dostępność leków zapewnia 10 aptek ogólnodostępnych, rozlokowanych niemal w każdej części gminy. Na ochronę zdrowia w 2021 roku wydatkowano 591 481,22 zł, czyli niecałe 0,4 % ogółu wydatków gminy. Środki te przeznaczono na: zwalczanie narkomanii, przeciwdziałanie alkoholizmowi, pozostałą działalność w zakresie ochrony zdrowia, w tym m.in. 4 500 zł na realizację zadania publicznego pn. „Propagowanie idei honorowego krwiodawstwa” przez Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi Rzeczypospolitej Polski Miejski Klub HDK w Bielawie. W ramach działań w zakresie ochrony zdrowia realizowano głównie zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bielawie na rok 2021. Nie zrealizowano żadnych wydatków inwestycyjnych w tym obszarze. Liczba podmiotów posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu wynosiła 78 sztuk i tyle samo podmiotów w obrocie handlowym. Wydano 204 zezwolenia stałe oraz 9 zezwoleń jednorazowych na sprzedaż alkoholu. Środki uzyskane z tych zezwoleń wyniosły 613.139,34zł. Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło jedno zgłoszenie dotyczące nadużywania alkoholu.

Instytucje kultury. W 2020 roku w mieście Bielawa zorganizowano 262 imprezy kulturalne, w których udział wzięło 122,7 tys. osób, czyli 71% uczestników imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na terenie powiatu dzierzoniowskiego. Pomimo utrzymującego się w 2021 roku zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii wywołanej wirusem Sars-CoV-2 w Gminie Bielawa udało się zrealizować szereg działań o charakterze kulturalnym. W ich organizację włączył się głównie Miejski Ośrodek Kultury i Sztuki oraz Miejska Biblioteka Publiczna. Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2021 roku wydatkowano 2 899 350,00 zł, czyli 1,91% ogółu wydatków gminy. Środki te przeznaczono na: działalność kulturalną Miejskiego Ośrodka Kultury i Sztuki; działalność w zakresie czytelnictwa Miejskiej Biblioteki Publicznej; ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami; realizację zadań publicznych przez stowarzyszenia i fundacje; pozostałą działalność w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Miejska Biblioteka Publiczna realizowała swoje zadania w zakresie czytelnictwa względem mieszkańców Bielawy. Ogólna liczba wypożyczeń w roku 2021 wynosiła 68076 (w tym 64523 wypożyczeń z księgozbiorów). Stan księgozbioru na dzień 31.12.2020 wynosił 71052 książek, natomiast na dzień 31.12.2021 już 72356, co wskazuje na wzrost liczby książek. Na zakup książek do biblioteki przeznaczono 59 489 zł. Łączna liczba czytelników wyniosła 2540. Z komputerów skorzystało 16 osób, liczba użytkowników wyniosła 3428. W 2021 r. miało miejsce 67 866 udostępnień na zewnątrz, przy czym odwiedzin – 20513. Łączna liczba wypożyczeń wyniosła 68076, z czego największą liczbę zajmują książki (64523), następnie audiobooki (1657) oraz czasopisma nieoprawione (210). Wszystkie wypożyczenia prezencyjne (60) dotyczyły tylko książek (38) oraz czasopism (22). Łączna liczba odwiedzin dla udostępniania prezencyjnego wyniosła 16.

Zielone miasto. Obszarowymi formami ochrony przyrody objęto miasto Bielawa (1,3 tys. ha, 38,3% gminy). Pojedyncze twory przyrody w powiecie objęto ochroną w liczbie 28 w mieście Bielawa. Tereny gminnych parków, zieleńców i zieleni osiedlowej w Bielawie zajmują Bielawa 2,8% powierzchni.

Atrakcyjność turystyczna. Na kulturę fizyczną i turystykę w 2021 roku wydatkowano 4 824 332,96 zł, czyli 3,18 % ogółu wydatków gminy. Środki te przeznaczono na: obsługę Centrum Informacji Turystycznej prowadzoną przez BARL sp. z o. o. w Bielawie; działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w Bielawie; utrzymanie obiektów sportowych; zadania w zakresie upowszechniania turystyki i kultury fizycznej; pozostałą działalność w zakresie turystyki, sportu i rekreacji, w tym składki członkowskie dla Stowarzyszenia Turystycznego Gmin Gór Sowich w Bielawie na promocję regionu Gór Sowich. Wśród atrakcji turystycznych na obszarze gminy Bielawa wymienić należy następujące: Jezioro Bielawskie (Zbiornik/Zalew Sudety) – malowniczo położony sztuczny zbiornik zlokalizowany na obrzeżach Bielawy, dający możliwość zarówno rodzinnego i aktywnego wypoczynku, z piaszczystą, strzeżoną plażą, mołem prowadzącym do wyspy, ośrodkiem wypoczynkowym, polem kempingowym, basenem z wodnym placem zabaw, wakeboardem, wakeparkiem, a także z boiskami sportowymi, siłownią plenerową i lokalami gastronomicznym, przystanią z wypożyczalnią sprzętu wodnego, z której wyruszyć można na jezioro kajakiem lub rowerem wodnym. Kalenica – trzeci pod względem wysokości szczyt Gór Sowich (964 m n.p.m.) z metalową wieżą widokową. Wieża Widokowa Kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny w Bielawie – wieża kościoła, o wysokości 101 m, należąca do czołówek najwyższych wież kościelnych w Polsce, z 4 tarasami widokowymi, wyposażonymi w urządzenia teleoptyczne oraz tablice informacyjne, z panoramą Gór Sowich, Wzgórz Bielawskich i Masywu Ślęży. Wieża Widokowa na Górze Parkowej – wieża widokowa, do której prowadzą 3 szlaki spacerowe o zróżnicowanym stopniu trudności oraz ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Góra Parkowa”, teren przystosowany do turystyki rowerowej i pieszej. Trakt Linowy – 200 m trakt linowy w bielawskim Parku Miejskim, dedykowany zarówno dla dorosłych, jak również dla dzieci i młodzieży, pokonując kolejne przeszkody trasy, wśród koron parkowych drzew można podglądać zwierzęta i ptaki gnieźdzące wśród konarów. Szkoła Leśna – terenowy ośrodek edukacyjny w Bielawie, położony w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Krajobrazowego Gór Sowich, promujący postawy proekologiczne i będący elementem opracowanej przez miasto strategii edukacji ekologicznej. Wśród zabytków i pozostałych atrakcji na obszarze Bielawy wymienić należy: Fontanna z Sową, Kościół pw. Bożego Ciała, Kościół pw. Świętego Ducha, Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Pałac Sandreckich, Pomnik Paula Felshmanna, Krzyż milenijny na Wzgórzu Pojednania, zabytkowe wille, krzyże pokutne. Szlaki turystyczne: Trasa Kajakowa (Miasto Bielawa) – zlokalizowana w Parku Miejskim w Bielawie, gdzie w otoczeniu przyrody, mostów i urokliwej fontanny, można popływać kajakiem lub rowerem wodnym. Wypożyczalnię sprzętu prowadzi Ośrodek Sportu i Rekreacji. Jest to jedyna w regionie trasa kajakowa w miejskim parku; System Tras Rowerowych – dzięki ukształtowaniu terenu i dobrze przygotowanym trasom powiat dzierzoniowski jest doskonałym miejscem dla wszystkich cyklistów. Są to szlaki turystyczne i krajobrazowe, ale również trudniejsze i bardziej wymagające trasy MTB.

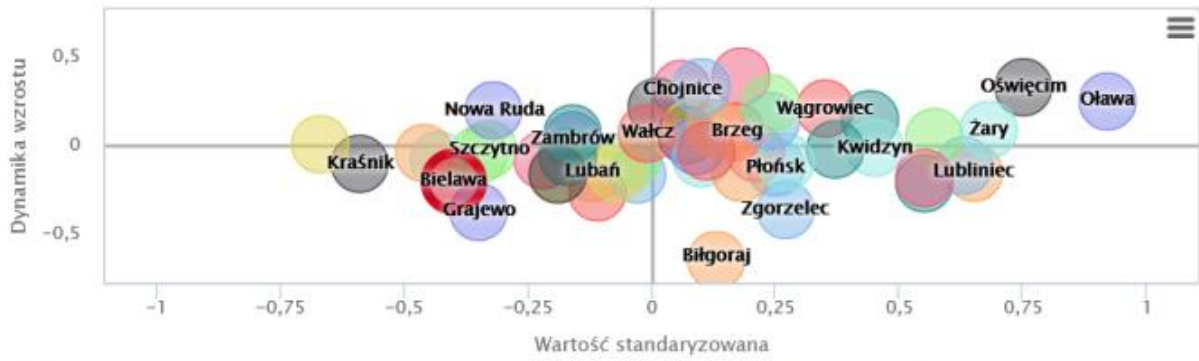
Sport i rekreacja. Na rzecz kultury fizycznej w Bielawie aktywnie działa Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR). W związku z zaistniałą kryzysową sytuacją w kraju związana z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-COV-2 OSiR był zmuszony zawiesić działalność usługową, co stało się przyczyną odwołania niektórych imprez sportowych, które były zaplanowane w 2021. W okresie od stycznia do grudnia 2021 r., przed i po ogłoszeniu pandemii, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bielawie zorganizował imprezy dostępne dla ogółu mieszkańców przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności związanych z pandemią.

Organizacje pozarządowe. Ważnym aspektem współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi w 2021 roku było stworzenie nowego miejsca skupiającego kilka organizacji pozarządowych w jednym miejscu. W budynku przy ul. Wolności 109 w Bielawie utworzono Centrum Organizacji Pozarządowych. Poza organizacjami, które już tutaj miały siedzibę, zostały tu przeniesione: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Bielawie, Polski Związek Niewidomych Koło w Bielawie oraz Towarzystwo Przyjaciół Bielawy. Swoje miejsce w tym budynku ma również Chorągiew Dolnośląska Związku Harcerstwa Polskiego. Organizacje pozarządowe były angażowane do działań zmierzających do integracji podmiotów realizujących zadania własne gminy, w związku z czym były zaproszone np. do współudziału w „Jarmarku Bożonarodzeniowym”. Przedstawiciele organizacji pozarządowych mieli okazję uczestniczyć w seminarium przygotowanym przez Dolnośląski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej. Celem seminarium było przybliżenie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe. Przed przystąpieniem do przygotowywania projektu uchwały Roczego Programu Współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi w 2022 roku organizacje pozarządowe zostały zapytane o ich plany działań na kolejny rok. Na bazie tych informacji zaplanowano priorytetowe do realizacji zadania publiczne w 2022 roku, które zostały ujęte w Rocznym Programie Współpracy na kolejny rok.

Współpraca zewnętrzna. Zadania z zakresu współpracy lokalnej i ponadlokalnej gminy, tworzące powiat dzierzoniowski, realizują poprzez nawiązywanie współpracy z miastami/gminami z innych części kraju, Europy i świata, a także przynależność do różnych związków i stowarzyszeń. Gmina Bielawa rozwija współpracę międzynarodową w ramach podpisanych umów z miastami partnerskimi: Lingen (Niemcy), Hronov (Czechy), Chatham – Kent (Kanada), Kostelec nad Orlicą (Czechy), Burton (Wielka Brytania), Ciechanów (Polska). W ciągu kilkunastoletniej współpracy i funkcjonowania umów partnerskich, rozwinęły się bardzo różnorodne formy kontaktów, począwszy od wymiany młodzieży poprzez udział w targach i wystawach. Jedną z podstawowych form współpracy jest płaszczyzna gospodarcza stwarzająca możliwości wzbogacenia rynku produkcyjnego, kooperacyjnego, tworzenia nowych stanowisk pracy. W takiej polityce i strategii układów partnerskich zaprzyjaźnionych z miastami Europy, władze miasta upatrują daleko idące korzyści, zmierzające do rozwoju gospodarczego.

Gmina Bielawa na tle grup porównawczych w Aglomeracji Dzierżoniowskiej.

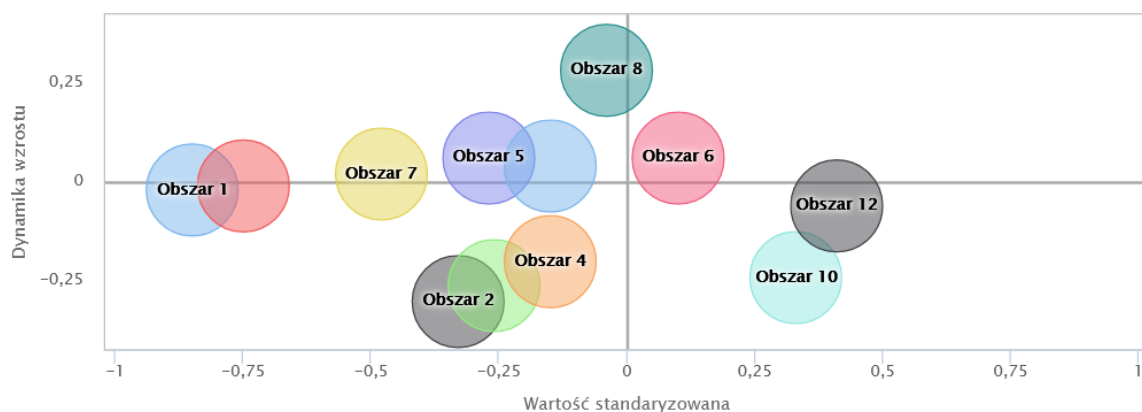
Rysunek 2. Sfera gospodarcza w gminy Bielawa na tle grup porównawczych

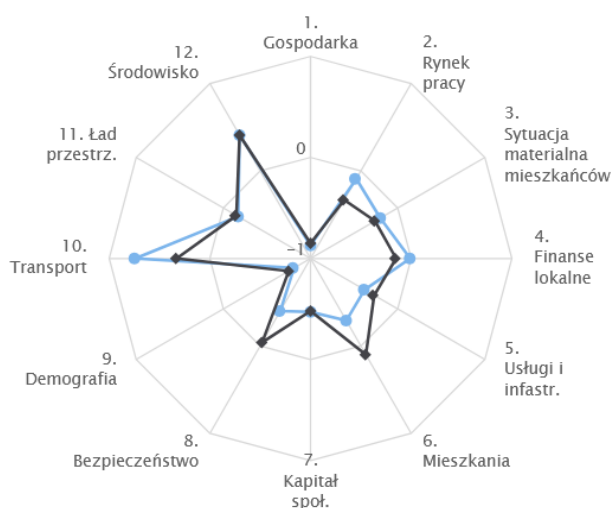
- Bielawa ● Zgorzelec ● Kraśnik ● Szczytno ● Lubliniec ● Zambrów ● Chojnice
- Gorlice ● Nowy Targ ● Wągrowiec ● Kętrzyn ● Płońsk ● Jawor ● Hajnówka ● Biłgoraj
- Grajewo ● Turek ● Lubań ● Mława ● Brzeg ● Kwidzyn ● Cieszyn ● Myszków
- Bolesławiec ● Białogard ● Nowa Ruda ● Kłodzko ● Działdowo ● Sochaczew
- Ostrów Mazowiecka ● Brodnica ● Jasło ● Oświęcim ● Dzierżoniów ● Kościan
- Bielsk Podlaski ● Jarosław ● Lębork ● Kościerzyna ● Wałcz ● Łowicz ● Łuków
- Malbork ● Koło ● Hawa ● Oława ● Bochnia ● Bartoszyce ● Sanok ● Żagań ● Żary
- Nowa Sól

Rysunek 3. Sytuacja gminy Bielawa w poszczególnych obszarach rozwoju na tle grup porównawczych

Obszar 1. Gospodarka	Obszar 5. Usługi i infrastruktura	Obszar 9. Demografia
Obszar 2. Rynek pracy	Obszar 6. Mieszkania	Obszar 10. Transport
Obszar 3. Sytuacja materialna	Obszar 7. Kapitał społeczny	Obszar 11. Ład przestrzenny
Obszar 4. Finanse lokalne	Obszar 8. Bezpieczeństwo	Obszar 12. Środowisko

● Obszar 1	● Obszar 2	● Obszar 3	● Obszar 4	● Obszar 5	● Obszar 6	● Obszar 7	● Obszar 8
● Obszar 9	● Obszar 10	● Obszar 11	● Obszar 12				

Źródło: opracowanie na podstawie www.systemanaliz.pl

Strategia, która obowiązywała poprzednio, została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Bielawy nr XLVII/458/14 z dnia 29 stycznia 2014 r., a jej układ podporządkowany został osiom priorytetowym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego. Jako filary rozwoju gminy wskazano innowacyjność, przedsiębiorczość, turystykę, kulturę i ekologię. Realizacja Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014 – 2020 została w pewnym zakresie przedstawiona w corocznych Raportach o stanie Gminy. Dla przykładu w 2021 roku wdrożono wiele projektów, które realizowały zapisy strategii, a które przedstawia tabela A.

Tabela A Realizacja Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014-2020 w roku 2021

Cele strategiczne	Zrealizowane działania
Cel strategiczny 1: Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy jako alternatywa dla Bielawy po upadku przemysłu włókienniczego	<ul style="list-style-type: none"> • zakup oraz rozpoczęcie prac związanych z przebudową i adaptacją budynku przemysłowego na potrzeby utworzenia Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości ICT w Bielawie; • działalność Podstrefy Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park”, Bielawskiego Parku Przemysłowego oraz dwóch Inkubatorów Przedsiębiorczości; • budowa, modernizacja i przebudowa dróg, ciągów komunikacyjnych, bezpiecznych przejść dla pieszych oraz wiat przystankowych;
Cel strategiczny 2: Bielawa jako produkt turystyczny	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie koncepcji zagospodarowania Ośrodka Wypoczynkowego "Sudety" oraz rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego na tym terenie; • rewitalizacja zdegradowanego podobszaru Bielawy poprzez modernizację fragmentu drogi oraz przebudowę budynku w obrębie Jeziora Bielawskiego (wypłata odszkodowań na rzecz działkowców oraz Polskiego Związku Działkowców); • zakup sprzętu sportowo-turystycznego – zakup rowerów do wypożyczalni, blokad do rowerów, kasków rowerowych, hulajnóg elektrycznych, leżaków
Cel strategiczny 3: Ekologia jako element budowania przewagi konkurencyjnej Bielawy	<ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja Przedszkola Publicznego nr 3 w Bielawie; • ekomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Bielawie; • ograniczenie niskiej emisji poprzez zmianę systemu ogrzewania lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych (wymiana źródeł ciepła – redukcja zużycia węgla o 246 t); • energooszczędne oświetlenie uliczne; • unieszkodliwienie ponad 62 ton azbestu, głównie wśród osób fizycznych; • budowa plenerowego nawilżacza powietrza w Parku Miejskim w Bielawie; • przebudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; • dbałość o estetykę krajobrazu miejskiego (m. in. usunięcie dzikich wysypisk śmieci, zakup bratków, koszy na śmieci, karmników deratyzacyjnych); • opieka nad zwierzętami bezdomnymi (m. in. prowadzenie schroniska, dokarmianie wolnożyjących kotów); • kampania informacyjno-edukacyjna w zakresie ekologii;
Cel strategiczny 4: Kultura jako nowy potencjał dla zrównoważonego rozwoju Bielawy	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja licznych wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym (m.in. koncerty, występy kabaretowe, seanse kina plenerowego, obchody uroczystości państwowych); • realizacja 9 zadań publicznych, których celem były różnego rodzaju działania kulturalne skierowane do mieszkańców Bielawy; • renowacja kościoła pod wezwaniem Bożego Ciała w Bielawie;
Cel strategiczny 5: Innowacyjność i technologie teleinformatyczne szansą trwałego postępu cywilizacyjnego Bielawy	<ul style="list-style-type: none"> • działalność Dolnośląskiego Inkubatora Art-Przedsiębiorczości
Cel strategiczny 6: Rewitalizacja zdegradowanych części Bielawy, położonych na obszarach funkcjonalnie powiązanych ze zlikwidowanymi zakładami włókienniczymi	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowa i rozbudowa dróg gminnych łączących tereny po byłych zakładach włókienniczych "Bielbaw" w Bielawie z drogą wojewódzką nr 384 – rozbudowa i przebudowa dróg gminnych ul. Wł. Grabskiego, Cmentarnej, Strażackiej, Teatralnej wraz z oświetleniem ulicznym i kanalizacją deszczową. Zadanie jest w trakcie realizacji; • zakup dawnego budynku administracji zakładów włókienniczych "Bielbaw" pod uruchomienie Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości ICT w Bielawie;
Cel strategiczny 7: Kompletny system placówek oświatowych oraz budownictwo mieszkaniowe jako	<ul style="list-style-type: none"> • liczne inicjatywy bielawskich placówek oświatowych (żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych), służące edukacji, wychowaniu i rozwojowi podopiecznych i uczniów;

<p>oferta Bielawy dla ludzi młodych oraz rodzin z dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja obiektów infrastruktury oświatowej (budynek Ekologicznej Szkoły Podstawowej nr 7 w Bielawie, Szkoły Podstawowej nr 10 z Oddziałami Sportowymi w Bielawie, Szkoły Leśnej, Żłobka Publicznego w Bielawie przy ul. Generała Grota Roweckiego 7); • wkład pieniężny do TBS Bielawa Sp. z o.o. w związku z realizacją budynku wielorodzinnego zlokalizowanego przy ul. Przemysłowej w Bielawie - 24 lokale w systemie partycypacyjnym; • wykonanie dokumentacji projektowej dla przebudowy części zasobu mieszkaniowego gminy (audyt energetyczny, dokumentacja projektowo-kosztorysowa dla budynku przy ul. Pocztowej 8-8a, ul. Leśnej 3, ul. Brzeźnej 13, Piastowskiej 58); • modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego (budynek przy ul. Pocztowej 8-8a, ul. Małej 3, ul. Brzeźnej 6, ul. Bankowej 13);
<p>Cel strategiczny 8: Bielawa miastem opiekuńczym, przyjaznym osobom starszym i niepełnosprawnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka i ochrona zdrowia w zakresie przeciwdziałania problemom alkoholowym, narkomanii i przemocy w rodzinie (m. in. zajęcia i warsztaty uświadamiające, obozy sportowo-wypoczynkowe z profilaktyką uzależnień, programy profilaktyczne, pn.: "Tomek i Czamy Kruk", "Przyjazna zabawa to dobra sprawa", "Zaplątani w sieci", "Cukierki", "Tolerancja i szacunek to mój wizerunek", programy rekomendowane: „Domowi Detektywi – Jaś i Małgosia na Tropie” oraz „Debata”); • cykl programów telewizyjnych, których celem było przekazywanie mieszkańcom Bielawy ważnych informacji dotyczących podejmowanych działań w zakresie pomocy osobom z problemami psychicznymi, przemocy w rodzinie i pomocy osobom uzależnionym; • dostęp do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych (m. in. działalność Klubu Abstynenta FENIKS, hostel dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, współpraca z NZOZ „EURO MEDICA” w zakresie realizacji dedykowanego programu); • udział w szkoleniach zwiększających kompetencje pracownikom zajmujących się z ramienia Gminy pomocą osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej; • spotkanie pod nazwą „Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych” oraz pobyt w Krakowie dla osób z niepełnosprawnością; • dofinansowanie wyżywienia dla dzieci w szkołach oraz pomocy w formie pieniężnej na zakup artykułów żywnościowych dla 175 rodzin; • aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie, w tym punktu konsultacyjnego dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie; • czynna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielawie; • działalność Zespołu Ośrodków Wsparcia (ZOW), obejmujący: Środowiskowy Dom Samopomocy z Filią w Bielawie (zadania zlecone z budżetu państwa), Dzienny Dom Senior+ (zadania własne Gminy), Klub Senior + (zadania własne Gminy); • działalność domów pomocy społecznej; • działalność stowarzyszenia Bielawski Uniwersytet Trzeciego Wieku, w tym m. in. realizacja zadania publicznego pn. „Senior inspiruje” oraz Gminnej Rady Seniorów;
<p>Cel strategiczny 9: Sport jako alternatywa spędzania wolnego czasu oraz kształtowania zdrowych postaw wśród mieszkańców Bielawy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zakup i naprawa urządzeń zabawowych i siłowych zlokalizowanych na gminnych placach zabaw i siłowniach plenerowych; • realizacja 18 zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej wśród mieszkańców Bielawy; • organizacja wydarzeń sportowych (m. in. turniej zapaśniczy, piłki nożnej i siatkowej, regaty, Bike Maraton, Bielawa Cross Triathlon, Bielawska Akademia Biegania); • modernizacja infrastruktury rekreacyjnej OSiR w Bielawie;

	<ul style="list-style-type: none"> wykonanie dokumentacji technicznej obejmującej zaprojektowanie nowoczesnej hali widowisko-sportowej z widownią na ponad 1000 osób z funkcją hotelową i restauracyjną wraz z niezbędną infrastrukturą;
Cel strategiczny 10: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako niezbędny element rozwoju Bielawy	<ul style="list-style-type: none"> remont w 11 mieszkaniach zlokalizowanych w 11 budynkach komunalnych (wymiana instalacji, stolarki budowlanej i okien oraz wykonanie ocieplenia); budowa i remonty kanalizacji deszczowej oraz sieci wodociągowej; modernizacja, budowa i rozbudowa dróg gminnych, ciągów komunikacyjnych, bezpiecznych przejść dla pieszych oraz wiat przystankowych, zasilanie kamer monitoringu miejskiego zlokalizowanego na terenie Parku Integracji Międzypokoleniowej przy ul. Komandora Stefana Frankowskiego w Bielawie;
Cel strategiczny 11: Organizacje pozarządowe gwarantem dialogu i współpracy na rzecz lokalnej społeczności Bielawy	<ul style="list-style-type: none"> utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych w budynku przy ul. Wolności 109 w Bielawie; finansowe (np. realizacja zleconych zadań publicznych) i pozafinansowe wsparcie organizacji pozarządowych (pomoc w pisaniu pism, umożliwianie korzystania z zasobów lokalowych, umieszczanie informacji o działaniach organizacji w "Wiadomościach Bielawskich" oraz na stronie um.bielawa.pl, umożliwienie promocji lokalnych organizacji w trakcie imprez miejskich); uczestnictwo w seminarium przygotowanym przez Dolnośląski Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej poświęconym możliwościom pozyskiwania środków zewnętrznych przez organizacje pozarządowe; współudział w Jarmarku Bożonarodzeniowym; udział w tworzeniu Rocznego Programu Współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi w 2022 roku.

W dotychczasowym dokumencie strategicznym pod nazwą Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Bielawa na lata 2014 – 2020 wskazano na cele strategiczne, które w obecnym opracowaniu będą kontynuowane, należą do nich:

- Przedsiębiorczość i rozwój gospodarczy jako alternatywa dla Bielawy po upadku przemysłu włókienniczego**
- Bielawa jako produkt turystyczny**
- Innowacyjność i technologie teleinformatyczne szansą trwałego postępu cywilizacyjnego Bielawy**
- Rewitalizacja zdegradowanych części Bielawy, położonych na obszarach funkcjonalnie powiązanych ze zlikwidowanymi zakładami włókienniczymi**
- Bielawa miastem opiekuńczym, przyjaznym osobom starszym i niepełnosprawnym**

Należy podkreślić, że wizja poprzedniej strategii rozwoju gminy: **BIELAWA – INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY** - stała się w dużej mierze fundamentem dla wizji obecnej obecnej strategii: **BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ.**

2. ANALIZA SWOT

Analiza strategiczna obejmuje wskazanie mocnych i słabych stron oraz obecnych i przyszłych zmian w otoczeniu gminy, czyli szans i zagrożeń. Prezentowana poniżej procedura SWOT stanowi syntezę opisu stanu i tendencji rozwojowych, zachodzących na terenie Gminy Bielawa, przedstawionych w diagnostycznej części opracowania. Uwzględnia ona ustalenia wypracowane podczas warsztatów strategicznych oraz wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców.

MOCNE STRONY

- świadomość struktury społecznej miasta
- rozwój i modyfikacja wachlarza usług społecznych dedykowanych różnym grupom
- zaangażowanie NGO-sów w działania społeczne
- otwartość NK na innowacje i pomysły
- chęć współpracy jednostek na rzecz rozwoju społecznego
- rozwój infrastruktury dedykowanej mieszkańcom
- zróżnicowane tereny w mieście: góry, jezioro, pagórki w centrum miasta
- połączenie kolejowe: ruch pasażerski na linii kolejowej łączącej Bielawę z Wrocławiem poprzez m.in. Dzierżoniów i Świdnicę
- całoroczna, zróżnicowana baza dotycząca kultury
- bliskość granicy z Czechami
- dobry stan głównych ciągów komunikacyjnych
- dobrze rozwinięta infrastruktura mieszkaniowa, mieszkania komunalne, TBS, spółdzielnia, developer, działki
- dobrze rozwinięta infrastruktura odnośnie uzbrojenia działek przemysłowych
- darmowy Internet (hot-spoty) w głównych częściach miasta
- dobra perspektywa dla firm z obszaru IT oraz kreatywno-artystycznego w związku z planowanymi i istniejącymi inkubatorami
- udział w Komunalnym Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego "ZGPD-7"
- instalacje komunalne w Bielawie, szeroka oferta pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy
- straż miejska
- edukacja ekologiczna w systemie szkolnym i pozaszkolnym (szkoła Uina; Interaktywne Centrum Pozaszkolne Energii)
- duży udział zieleni w otoczeniu
- tereny rekreacyjne
- strefy przemysłowe

SŁABE STRONY

- czynniki demograficzne: ujemny przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo, depopulacja gminy, migracja ludzi młodych do dużych miast
- ograniczony krąg osób zaangażowanych i niewystarczające zaangażowanie się społeczeństwa w działania społeczne z powodu braku wiedzy na temat korzyści dla ogółu i jednostki,
- niedostosowana architektura (bariery architektoniczne)
- duże deficyty obszarów do rewitalizacji
- szkoły zawodowe o kierunkach niedostosowanych do potrzeb rynku
- brak wystarczającej oferty uwzględniającej pomoc psychologiczną i psychiatryczną
- brak infrastruktury noclegowej,
- niedostosowywanie architektoniczne do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ruchowo (OPS – częściowo, budynku urzędu)

-
- zły stan dróg o tak zwanej „niższej kategorii” (boczne ulice)
 - brak miejsc parkingowych na terenie gminy
 - brak należytego utrzymania i konserwacji terenów wokół budynków
 - brak własnego źródła ciepła
 - słabo rozwinięta sieć Internetu światłowodowego
 - bogata oferta lokali do prowadzenia usługowej działalności będących w stanie do wynajęcia – kupna

SZANSE

- pozyskanie środków zewnętrznych
- rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej
- współpraca partnerska gmin
- rozbudowa Campingu Sudety i jego oferty
- napływ emigrantów
- środki zewnętrzne, rozwój mieszkalnictwa i miejsc pracy przekładający się na przyciągnięcie nowych mieszkańców
- edukacja i aktywizacja mieszkańców w kierunku działania na rzecz dobra wspólnego
- dostosowanie oferty zawodowej do rynku pracy potrzeb
- profilaktyka i wsparcie zdrowia psychicznego
- utrzymanie równowagi w ramach struktury społecznej
- rozwój turystyki na bazie posiadanych walorów przyrodniczych
- wzrost gospodarczy związany z rozwojem branży turystycznej
- zwiększenie ilości mieszkańców
- zwiększenie miejsc pracy spowodowane napływem inwestorów

ZAGROŻENIA

- depopulacja kraju
- wypalenie osób zaangażowanych w działanie społeczne
- brak środków finansowych
- zmniejszenie liczby NGO-sów
- brak bezpośredniej dostępności konkretnych usług (szewc, zegarmistrz)
- zwiększenie grupy osób z zaburzeniami psychicznymi
- istotna zmiana struktury społecznej
- egocentryzm potrzeb
- polityka państwa, zmienność przepisów
- epidemia lub pandemia
- ujemna demografia
- zubożenie społeczeństwa- rezygnacja z usług wyższej potrzeby
- brak siły roboczej
- pogorszenie się koniunktury gospodarczej
- brak środków
- konflikt zbrojny

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów, ankiet i spotkań.

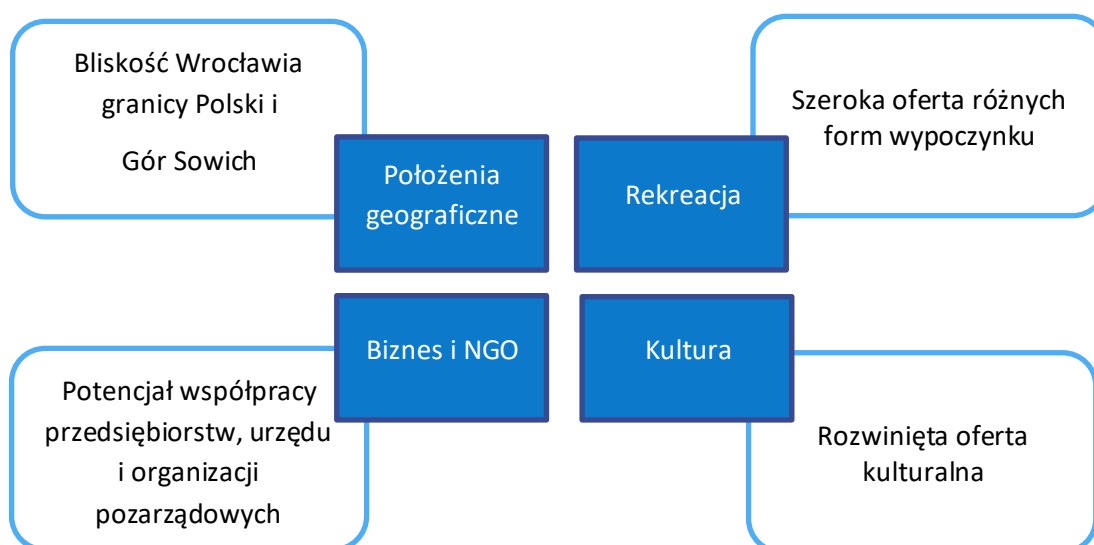
Analiza SWOT wskazuje wybór strategii konkurencyjnej, w której przeważają słabe strony nad mocnymi, natomiast w otoczeniu szanse. Polega ona na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej redukcji słabych stron.

3. POTENCJAŁY I WYZWANIA ROZWOJOWE

Na podstawie opracowanej analizy swot, a także przeprowadzonych warsztatów strategicznych wskazano to, co **wyróżnia gminę Bielawa**:

- położenie w pobliżu Parku Krajobrazowego Gór Sowich
- możliwość propozycji różnorodnej formy spędzania wolnego czasu (jezioro Bielawskie, park miejski, kino, teatr, Góra Parkowa, Łysa Góra, tereny rekreacyjne)
- pozytywne nastawienie, ukierunkowanie na klienta
- imprezy o charakterze międzynarodowym (kulturalne i sportowe)
- całoroczna oferta dotycząca rekreacji i wypoczynku
- kolej do Bielawy (dostępność komunikacyjna)
- amatorski ruch artystyczny
- dobra infrastruktura kultury (dwie sale kinowe, nowoczesne studio nagrań)
- Dolnośląski Inkubator Art-Przedsiębiorczości
- dobrze z informatyzowany urząd
- Jezioro Bielawskie – Camping „Sudety”
- blisko dużego miasta Wrocław
- duża oferta działek pod działalność gospodarczych
- zróżnicowane tereny w mieście (Łysa Góra, Góra Parkowa, Park Miejski, Cegielnia)
- duży wachlarz usług społecznych, adekwatnych do potrzeb mieszkańców (na wszystkich poziomach demograficznych)
- sieć organizacji pozarządowych w różnych obszarach i seniorzy, kultura ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym, sport, ochrona zdrowia, edukacja.
- otwarcie NK na innowacje i pomysły (jednostek)
- chęć współpracy i kreatywność jednostek na rzecz rozwoju społecznego
- dostosowywanie oferty do zmieniających się potrzeb,
- rozwój infrastruktury dedykowanej mieszkańcom.

Rysunek 4. Potencjały Gminy Bielawa

Źródło: opracowanie własne

Główne Problemy Gminy Bielawa

Nie w pełni wykorzystany potencjał rozwoju turystyki i rekreacji:

- brak dużej sali sportowo-widowiskowej dla dużych imprez
- brak miejsc noclegowych
- niespójne działania promocyjne dotyczące turystyki

Niekorzystne trendy demograficzne i społeczne

- depopulacja gminy
- brak pełnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
- starzejące się społeczeństwo i niewystarczające środki na umieszczanie seniorów w domach opieki społecznej
- brak infrastruktury dotyczącej opieki wytchnieniowej kilkudniowej z obsługą medyczną
- zwiększająca się grupa osób wymagająca pomocy psychologicznej i psychiatrycznej
- nadmierne wyeksploatowanie ludzi zaangażowanych „w pomaganiu”
- odpływ ludności, w tym młodych ludzi, starzenie się społeczeństwa

Mała atrakcyjność inwestycyjna, problemy związane z przedsiębiorstwami i NGO

- lokalizacja gminy
- oddalenie od autostrady A4 i S3
- niewygodny dojazd do Wrocławia (S8)
- duża ilość obszarów i obiektów objętych ochroną
- tereny przemysłowe
- struktura układu komunikacyjnego
- w przypadku większości NGO-ów działania skierowane wyłącznie dla własnych członków
- niedostatnie wprowadzanie innowacji

Uzgodniono następujące wyzwania dla Gminy Bielawa:

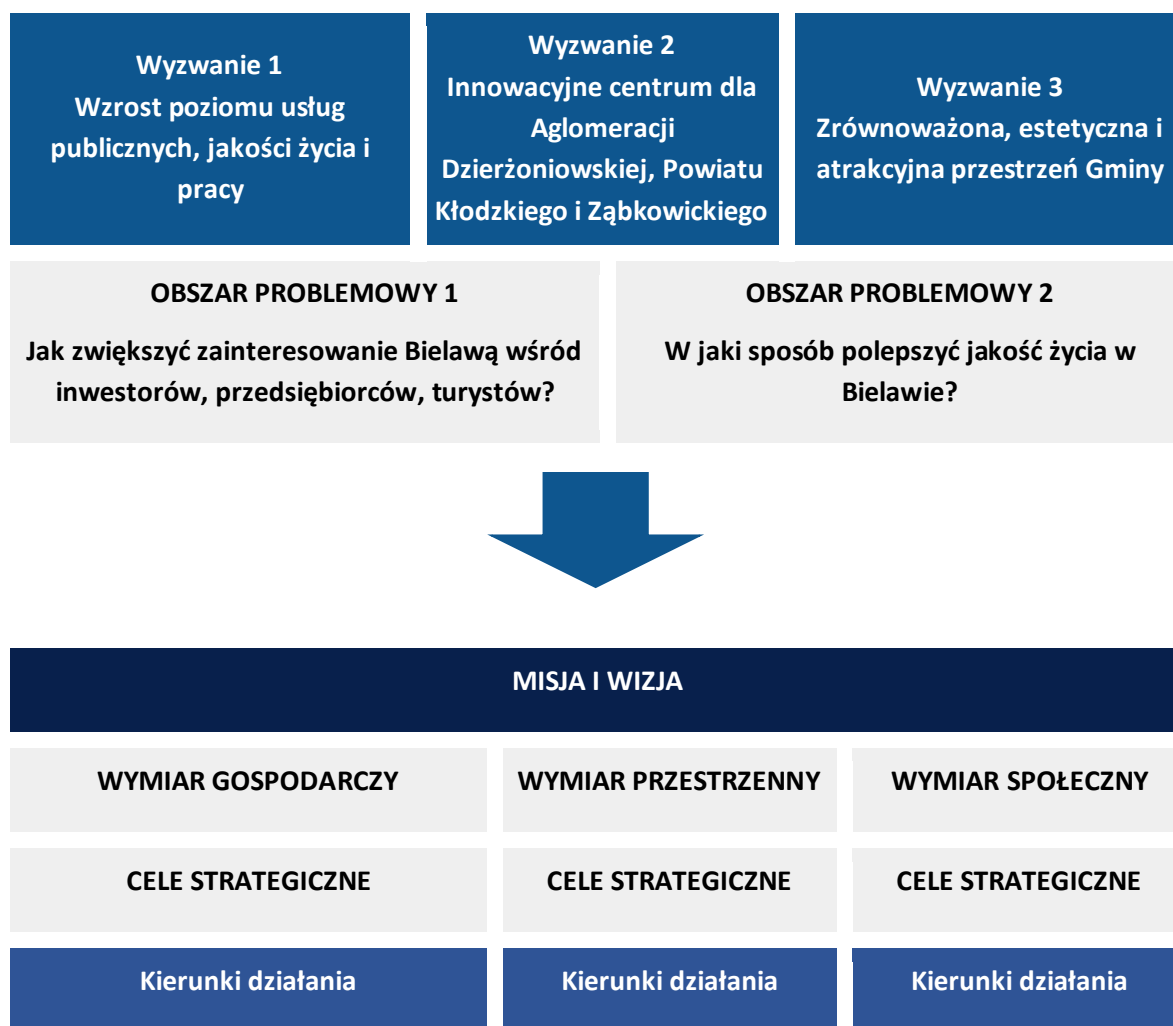
- Społeczne – Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy
- Gospodarcze – Innowacyjne centrum dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej, Powiatu Kłodzkiego i Ząbkowickiego
- Przestrzenne – Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy

4. PLAN STRATEGICZNY

Wstęp

Przedstawiony schemat prezentuje logikę interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi, które zostały zidentyfikowane w diagnozie oraz sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej a planowaną strategią interwencji na lata 2022-2030.

Rysunek 5. Logika interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z logiką interwencji, poprzez wdrażanie kierunków działań i projekty zaproponowane dla każdego celu strategicznego oraz poprzez wykorzystanie i wzmacnianie potencjałów rozwojowych realizowane będą cele strategiczne w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W konsekwencji niwelowane będą problemy rozwojowe i zrealizowana zostanie wizja Bielawy w perspektywie lat 2022-2030.

Cel definiuje się jako stan/efekt/sytuację/rozwiązanie problemu, do którego się dąży, czemu coś ma służyć. Opisuje on przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cele rozwojowe opisują zatem stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju i

pozostają w ścisłej relacji wynikowej z wnioskami z diagnozy. Jednocześnie cele realizują ważny element strategii – wizję rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Wizja jest opisem pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej (za kilka lub kilkanaście lat).

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. Odpowiadają one na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”.

Istotne jest, aby cele, a następnie kierunki działań odpowiadały na potrzeby rozwojowe gminy i wskazywały sposoby:

- rozwiązywania najważniejszych wyzwań rozwoju,
- zmniejszania barier rozwojowych,
- wzmacniania potencjałów lokalnych,
- wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu,
- łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Kierunki działań oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”. Kierunki działań (zwane też zadaniami, działaniami, kierunkami interwencji – w zależności od stopnia ich szczegółowości) służą realizacji założonych celów, są podstawą wdrażania strategii. Strategia powinna określać kierunki działań lub tam, gdzie to jest możliwe, konkretne działania.

Zarówno cele, jak i kierunki działań zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Wykazano również spójność poszczególnych celów strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Ponadlokalną Strategią Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030.

Rezultaty to wszelkie przewidywane i nie dające się przewidzieć skutki realizacji działań. W strategii określa się oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Wskaźnik w swojej najprostszej definicji jest zmienną, która może przyjmować różne wartości, pozostającą w stałym związku z cechami analizowanych obiektów czy stanów rzeczy. Wskaźnik można określić jako miarę celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych zasobów, uzyskanego efektu, miernik jakości lub zmienną kontekstową.

Misja i wizja

WIZJA ROZWOJU GMINY BIELAWA

BIELAWA TO INNOWACYJNE MIASTO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, TURYSTYKI, EKOLOGII I KULTURY, W KTÓRYM WARTO MIESZKAĆ

MISJA GMINY BIELAWA

ZAANGAŻOWANIE, WSPÓŁPRACA, INNOWACYJNOŚĆ – fundamentem harmonijnego rozwoju BIELAWY

Podmiotowe podejście do współpracy i zaangażowanie na rzecz małej ojczyzny przy wspieraniu innowacyjnych rozwiązań.

Cele i kierunki działań

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych, opracowanej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej, a także zrealizowanych badań ankietowych oraz wyciągniętych wnioskach w zakresie potencjałów Bielawy, głównych problemów oraz wyzwań zidentyfikowano następujące obszary strategicznej interwencji w Gminie na lata 2022-2030: wymiar gospodarczy, wymiar przestrzenny i wymiar społeczny.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI:

Społeczne:

- wzrost dostępności oferty publicznej edukacji przedszkolnej.
- stworzenie programu edukacyjnego dla uczniów klas wczesnoszkolnych, ukierunkowanego na przyszłe życie zawodowe.
- realizacja programów kształtujących umiejętności interpersonalne i komunikacyjne.
- zwiększenie oferty usług, w tym całonocnych w miejscu zamieszkania, dla osób niepełnosprawnych i seniorów.

Gospodarcze:

- budowa Dolnośląskiego Inkubatora Przedsiębiorczości IGT
- utworzenie Centrum B+R dedykowanego OZE

- rozbudowanie i upowszechnienie systemu ulg i preferencji przy tworzeniu firm i NGO
- stworzenie oraz umożliwienie usług chmurowych
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu biznesu
- tworzenie ułatwień dla partnerstw, klastrów

Przestrzenne:

- porządek przestrzeni podwórek
- innowacyjne zagospodarowanie terenów rekreacyjnych
- tworzenie miejsc wypoczynku z poszanowaniem otoczenia naturalnego
- poprawa estetyki budynków na terenie całego miasta
- rewitalizacja terenów przemysłowych
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej
- rozbudowa sieci ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą
- budowa miejsc parkingowych do ładowania aut elektrycznych
- rozbudowa układu komunikacyjnego zapewniająca wygodne powiązanie z układem zewnętrznym oraz usprawniająca układ wewnętrzny w zakresie wzmocnienia połączeń poprzecznych

Wymienione obszary strategicznej interwencji bezpośrednio wiążą się z zapisami, które zawarte są w Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030, takimi jak: turystyka, sport, rekreacja i kultura, kapitał ludzki, usługi społeczne i przestrzeń, gospodarka i cyfryzacja, komunikacja i transport, ochrona środowiska i bezpieczeństwo, współpraca i zarządzanie.

Gmina Bielawa w dalszym ciągu potrzebuje silnych impulsów rozwojowych, tworzenia wspólnoty, opartej o ideę solidarności, w tym międzypokoleniowej, a także współpracy pomiędzy podmiotami w mieście oraz samorządami wokół gminy.

CEL GŁÓWNY STRATEGII ROZWOJU GMINY BIELAWA NA LATA 2022-2030:

WZMOCNIENIE MARKI – BIELAWA

W tabeli przedstawiono układ celów i kierunków działania, które zostały szerzej opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Cele strategiczne rozwoju określone zostały w wymiarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Tabela 3 Cele strategiczne oraz kierunki działania

1. Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 1.: <u>Bielawa przedsiębiorcza</u>		Cel strategiczny 2.: <u>Bielawa cyfrowa</u>		Cel strategiczny 3.: <u>Bielawa innowacyjna</u>		
	Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu	Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej	Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego		
2. Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 4.: <u>Bielawa zielona</u>						
	Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych	Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy				
3. Wymiar społeczny	Cel strategiczny 5.: <u>Bielawa przyjazna</u>			Cel strategiczny 6.: <u>Bielawa profesjonalna</u>	Cel strategiczny 7.: <u>Bielawa aktywna</u>		Cel strategiczny 8.: <u>Bielawa bezpieczna</u>
	Kierunek działania 5.1.: Dbalność o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących	Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy	Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Kierunek działania 7.2.: Rozwój budownictwa społecznego	Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny 1.: Bielawa przedsiębiorcza

Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania

- A. Tworzenie atrakcyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw i nowych inwestycji
 - a. Przygotowanie oferty nieruchomości dla potencjalnych nowych przedsiębiorców w zakresie czystej produkcji
 - b. Utworzenie punktu obsługi inwestora i współpracy z przedsiębiorcami
- B. Zwiększenie dostępności terenów przeznaczonych pod inwestycje
 - a. Wybudowanie hal na wynajem z zapleczem biurowym
 - b. Rozwój strefy ekonomicznej - wykup gruntów
 - c. Rozwój infrastruktury technicznej dla przedsiębiorców (uzbrojenie w media, budowa hal pod wynajem)

Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu

- A. Wspieranie aktywności gospodarczej lokalnych przedsiębiorców
 - a. Organizacja Gali Przedsiębiorców powiatu Dzierżoniowskiego „Sowa biznesu”
 - b. Kontynuowanie systemu ulg i zniżek dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą
 - c. Rozwój edukacji zawodowej i rzemieślniczej poprzez utworzenie centrum młodego przedsiębiorcy
 - d. Pomoc w rejestracji i rozpoczęciu działalności gospodarczej
 - e. Powołanie Rady przedsiębiorczości
 - f. Aktywizacja organizacji pozarządowych - zorganizowanie szkolenia dotyczącego możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych

Cel strategiczny 2.: Bielawa cyfrowa

Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej

- A. Upowszechnianie wiedzy informatycznej we wszystkich grupach wiekowych, w tym w szczególności wśród seniorów
 - a. Działania edukacyjne zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców,
 - b. Podniesienie poziomu wiedzy pracowników instytucji publicznych i przedsiębiorców
- B. Rozwój infrastruktury komunikacji internetowej w mieście
 - a. Stworzenie „chmury” – implementacja usług chmurowych
 - b. Stworzenie dostępu do bezprzewodowego Internetu na terenie całego miasta
 - c. Rozbudowa infrastruktury, w tym infrastruktury sieci szerokopasmowej
 - d. Rozwój teletechniki – budowa kanałów teletechnicznych, przebudowa nowych dróg

- e. Upowszechnienie dostępu do Internetu światłowodowego

Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej

- A. Wdrożenie, promocja i doskonalenie oferty e-usług i e-komunikacji
 - a. Centralizacja usług gminy - zwiększenie liczby interaktywnych kart usług
 - b. Dalsza informatyzacja i integracja systemów informatycznych w urzędach i instytucjach
 - c. Zwiększenie świadomości w zakresie wykorzystania elektronicznych narzędzi w załatwianiu spraw urzędowych
 - d. Budowa profesjonalnego systemu informacji przestrzennej
 - e. Pełna informatyzacja usług w urzędzie

Cel strategiczny 3.: Bielawa innowacyjna

Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego

- A. Tworzenie warunków dla innowacyjnych przedsiębiorstw
 - a. Utworzenie inkubatora ICT
 - b. Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości (Start up) i klastrów
 - c. Szkolenia młodzieży i dorosłych
 - d. Stworzenie dodatkowych ulg dla firm tworzących innowacyjne miejsca pracy, wdrażające nowe technologie

OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY

Zrównoważona, estetyczna i atrakcyjna przestrzeń Gminy

Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona

Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii

- A. Edukacja ekologiczna
 - a. Edukacja dzieci w placówkach oświatowych
 - b. Edukacja mieszkańców w zakresie segregacji odpadów
 - c. Edukacja mieszkańców w zakresie retencjonowania wody
 - d. Utworzenie ścieżki edukacyjnej

Kierunek działania 4.2: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych

- A. Wzrost efektywności energetycznej
 - a. Przygotowanie gminnych programów wspierających w zakresie wymiany instalacji grzewczych, w zakresie urządzeń wykorzystujących energię OZE
 - b. Rozbudowa sieci ciepłowniczej
- B. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji
 - a. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła w gminnych zasobach komunalnych

- b. Upięknienie ruchu drogowego
- c. Budowa kolei dla Bielawy
- C. Modernizacja systemu zagospodarowania odpadów
 - a. Wdrożenie odbioru odpadów wielkogabarytowych
 - b. Edukacja i kontrola w zakresie segregacji odpadów

Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy

- A. Poprawa infrastruktury w gminie
 - a. Modernizacja oświetlenia ulicznego
 - b. Zagospodarowanie podwórek przy budynkach komunalnych
 - c. Rewitalizacja przestrzeni góry parkowej
 - d. Remont wieży
- B. Dbłość o przestrzeń zieleni w gminie
 - a. Poprawa estetyki skwerów miejskich wewnątrz miasta
 - b. Poprawa estetyki w parku miejskim
 - c. Rozbudowa nowych miejsc odpoczynku i relaksu

OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY

Wzrost poziomu usług publicznych, jakości życia i pracy

Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna

Kierunek działania 5.1.: Dbłość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy

- A. Promocja i kształtowanie zachowań prozdrowotnych mieszkańców
 - a. Wdrożenie profilaktyki stomatologicznej w szkołach
 - b. Prowadzenie kampanii społecznych dotyczących problemów uzależnień
- B. Zwiększenie dostępności do opieki medycznej
 - a. Otwarcie punktu całodobowej pomocy
 - b. Zwiększanie dostępności lekarzy specjalistów w Gminie

Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących

- A. Zmniejszenie ilości barier architektonicznych
 - a. Zapewnienie dostępu dla osób niepełnosprawnych do obiektów użyteczności publicznej
 - b. Modernizacja ulic, chodników i przejść pod kątem dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych
- B. Integracja i wsparcie dla osób o specjalnych potrzebach
 - a. Tworzenie grup wsparcia dla osób z problemami (przemoc, zaburzenia psychiczne, uzależnienia, depresja)
 - b. Rozwój całodobowej opieki wytchnieniowej
 - c. Przedłużenie okresu aktywności zdrowotnej osób w wieku senioralnym

Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy

- A. Modernizacja zasobów komunalnych
 - a. Budowa nowych obiektów mieszkalnych
 - b. Modernizacja istniejących obiektów mieszkalnych
- B. Budowa żłobka

Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna

Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu

- A. Standaryzacja usług urzędniczych oraz rozwój informatyzacji
 - a. Podnoszenie kwalifikacji pracowników samorządowych
 - b. Standaryzacja i podniesienie poziomu usług społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych
 - c. Organizacja cyklicznych spotkań kadry samorządu
- B. Poprawa jakości współpracy i komunikacji na poziomie samorządowym i instytucjach nadrzędnych

Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna

Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy

- A. Promocja kultury fizycznej i aktywnej turystyki
 - a. Utworzenie zakładki na stronie internetowej dotyczącej turystyki
 - b. Organizacja imprez sportowo–rekreacyjnych
 - c. Przeorganizowanie punktu informacji turystycznej
 - d. Reaktywacja Gali Sportu
 - e. Utworzenie strefy aktywności
 - f. Stworzenie mobilnej aplikacji o tematyce rowerowej
- B. Rozbudowa infrastruktury sportowej i turystycznej
 - a. Budowa hali wielofunkcyjnej
 - b. Rozbudowa ścieżek rowerowych
 - c. Przebudowa stadionu i obszaru bielawskiego jeziora
 - d. Rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej skierowanej dla każdej grupy wiekowej

Kierunek działania 7.2.: Rozwój budownictwa społecznego

- A. Integracja społeczna mieszkańców
 - a. Organizacja imprez integracyjnych dla mieszkańców
 - b. Wdrożenie „Bielawskiej skrzynki pomysłów”
- B. Wewnętrzna i zewnętrzna promocja Gminy Bielawa
 - a. Akcje informacyjne promujące Bielawie jako miasto przyjazne do życia
 - b. Kampanie informacyjne zachęcające mieszkańców innych miast do zamieszkania w Bielawie

Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna

Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających

- A. Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
 - a. Budowa bezpiecznych przejść dla pieszych
 - b. Modernizacja przejść dla pieszych – tworzenie aktywnych przejść dla pieszych
 - c. Doświetlenie ulic i przejść dla pieszych
 - d. Wymiana infrastruktury drogowej
 - e. Budowa obwodnicy
 - f. Rozwój kompetencji straży miejskiej
- B. Poprawa bezpieczeństwa w mieście poprzez instalację i modernizację monitoringu miejskiego
 - a. Zwiększenie bezpieczeństwa na placach zabaw poprzez założenie kamer na terenach rekreacyjnych
 - b. Rozwój monitoringu miejskiego

Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów wynikających z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działania. Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale System realizacji strategii w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Tabela 4 Wskaźniki osiągnięcia rezultatu

Wymiar gospodarczy	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Rozwój istniejących oraz powstanie nowych przedsiębiorstw na terenie miasta wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta powstanie nowych miejsc pracy wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców wzrost zamożności i jakości życia mieszkańców	udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych [mln zł]	▲
		liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.]	▲
		liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności [os.]	▲
		powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojonych [ha]	▲
		liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych [szt.]	▲
		przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) [%]	▲
		Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców

		liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.]	▲
		instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	▲
Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Zapewnienie dostępu do Internetu na terenie miasta oraz wiedzy, jak z niego korzystać	Zasięg bezprzewodowego Internetu w mieście [km ²]	▲
		liczba odwiedzin strony www Gminy	▲
		liczba szkoleń seniorów w obszarze wiedzy informatycznej i korzystania z komputera	▲
Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej	Popularyzacja e-administracji, zapewnienie usług online na najwyższym poziomie	liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	▲
		liczba szkoleń pracowników jst w obszarze wiedzy informatycznej i korzystania z komputera	▲
		Odstępek spraw administracyjnych załatwianych online	▲
Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia	Zapewnianie warunków sprzyjających rozwojowi innowacji	Liczba nowych inkubatorów przedsiębiorczości	▲

innowacyjnego	w gminie	Liczba przeprowadzonych dla młodzieży szkoleń z zakresu przedsiębiorczości	▲
---------------	----------	--	---

Wymiar przestrzenny	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Zwiększona liczba zachowań proekologicznych mieszkańców	Liczba spotkań edukacyjnych z dziećmi w placówkach oświatowych	▲
		Liczba akcji promocyjnych o tematyce proekologicznej dla mieszkańców Gminy	▲
		Utworzenie kompletnej ścieżki edukacyjnej o tematyce ekologii	▲
Kierunek działania 4.2: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych	Niskie wartości pomiaru pyłu zawieszzonego PM10 i PM2	liczba zlikwidowanych nieekologicznych źródeł ciepła [szt.]	▲
		liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej [ob.]	▲
		odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	▲
Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy	Poprawa infrastruktury i przestrzeni zieleni w Gminie	liczba wybudowanych obiektów odpoczynku i relaksu [szt.]	▲
		liczba zainstalowanych lamp oświetlenia ulicznego [szt.]	▲
		liczba zagospodarowanych podwórek przy budynkach komunalnych [szt.]	▲

		Liczba zrewitalizowanych parków miejskich (szt.)	▲
--	--	--	---

Wymiar społeczny	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Oczekiwany kierunek zmian
Kierunek działania 5.1.: Dbłość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Zwiększenie standardów opieki medycznej i dostępności lekarzy w Gminie	porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca [szt.]	▲
		lekarze pracujący wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności [szt.]	▲
		nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej [szt.]	▲
Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących	Poprawa jakości życia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, reintegracja społeczna	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych [szt.]	▼
		liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (dot. osób starszych) [os.]	▲
		wdrożenie standardów dostępności: Dostępność Plus [szt.]	▲
Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy	Wzrost jakości życia mieszkańców, poprawa dostępności do oferty i infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej	liczba zmodernizowanych obiektów mieszkalnych [szt.]	▲

	i turystycznej	Liczba dzieci przypadających na jedno miejsce w żłobku [osób]	▲
		średnia trzyletniej liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	▲
Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Standaryzacja usług urzędniczych oraz zwiększenie poziomu informatyzacji	liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników samorządowych [szt.]	▲
		liczba cyklicznych spotkań kadry samorządu [szt.]	▲
Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Wysoki poziom satysfakcji mieszkańców w obszarze funkcjonalności infrastruktury, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej	liczba zmodernizowanych obiektów sportowych [ob.]	▲
		liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [ob.]	▲
		liczba turystycznych obiektów noclegowych [ob.]	▲
		liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych [mśc.]	▲
		Długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy [km]	▲

Kierunek działania 7.2.: Rozwój budownictwa społecznego	Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców oraz rozpoznawalności marki Bielawa	liczba zorganizowanych akcji promocyjnych miasta Bielawa	▲
		liczba zorganizowanych imprez dla mieszkańców	▲
		liczba kampanii informacyjnych zachęcające mieszkańców innych miast do zamieszkania w Bielawie	▲
Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających	Zwiększenie bezpieczeństwa na drogach oraz w mieście	liczba kamer założonych na terenie gminy [szt.]	▲
		liczba aktywnych przejść dla pieszych [szt.]	▲
		Liczba szkoleń dla straży miejskiej [szt.]	▲

Źródło: opracowanie własne

5. PRZESTRZENNY WYMIAR POLITYKI ROZWOJU

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Struktura przestrzenna obszaru gminy to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie, również z elementami i obszarami sąsiadującymi z gminą, tworzą całość funkcjonalno-przestrzenną. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. dzielnice mieszkalne, węzły i korytarze ekologiczne, rolnicze tereny otwarte), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem i funkcją, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania (wewnętrzne i zewnętrzne) pomiędzy poszczególnymi częściami gminy i regionu. Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy jest stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe Gminy Bielawa. Ma on również wyeliminować lub minimalizować konflikty przestrzenne powstające między funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

Uwarunkowania przyrodnicze, dynamika rozwoju ośrodków miejskich i terenów wiejskich, niekorzystne zmiany demograficzne determinują ustalenie następujących priorytetów w zagospodarowaniu przestrzennym dla Gminy Bielawa:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- podniesienie standardów infrastruktury technicznej,
- ochrona walorów przyrodniczych oraz krajobrazu,
- podniesienie jakości środowiska,
- stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych,
- określenie wielofunkcyjnej zabudowy,
- utrzymanie i ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rewitalizację,
- wykorzystanie walorów turystycznych Gminy,
- wykorzystanie walorów ekonomicznych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennej oraz stan zagospodarowania. Stanowi on docelowy schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru miasta i przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru składają się elementy, które w zależności od ich fizjonomii, stanowią niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, ukształtowane w wyniku historycznego rozwoju miasta i działalności człowieka. Dla tych wyodrębnionych układów, struktur i stref zakłada się zróżnicowane kierunki i działania w ramach polityk rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Do zadań w obszarze przestrzennym powinno należeć przede wszystkim:

- rozwijanie sieci drogowej o prawidłowej hierarchii i parametrach,
- rozwój urządzeń i sieci infrastruktury technicznej,
- utrzymanie i rozwój struktury przestrzennej terenów wyznaczonych na cele rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- utrzymanie i rozwój funkcji usługowych i usługowo–produkcyjnych, produkcyjnych na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej,
- kształtowanie zespołów zabudowy w sposób zapewniający: eliminowanie funkcji konfliktowych, wspólny charakter urbanistyczno-architektoniczny,
- lokalizowanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i rekreacyjnej poza zasięgiem zagrożeń naturalnych tj. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień lub antropogenicznych (hałas komunikacyjny),
- rozwój i przekształcenia zabudowy z poszanowaniem dziedzictwa historycznego układów osadniczych,
- ochrona historycznych układów przestrzennych oraz eksponowanie obiektów posiadających walory kulturowe i historyczne, szczególnie wpisanych do rejestru zabytków,
- kształtowanie przestrzeni publicznych w sposób zapewniający ich funkcjonalność, sprzyjającą ożywieniu kulturalnemu i wytwarzaniu więzi społecznych, oraz wysokie walory estetyczne,
- realizacja nowych form zagospodarowania pod bezwzględnym warunkiem ochrony środowiska, w tym czystości wód powierzchniowych i podziemnych, czystości gleb i terenów zielonych i zadrzewionych oraz jakości powietrza atmosferycznego;
- utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych: obszarów objętych ochroną, kompleksów leśnych, terenów zadrzewień śródpolnych, zbiorowisk zieleni naturalnej, dolin rzecznych,
- utrzymanie naturalnych zbiorników wód śródładowych oraz cieków wodnych,
- możliwość lokalizacji odnawialnych źródeł energii OZE (fotowoltaika), na gruntach słabszych klas bonitacyjnych,

- utrzymanie terenów eksploatacji surowców naturalnych.

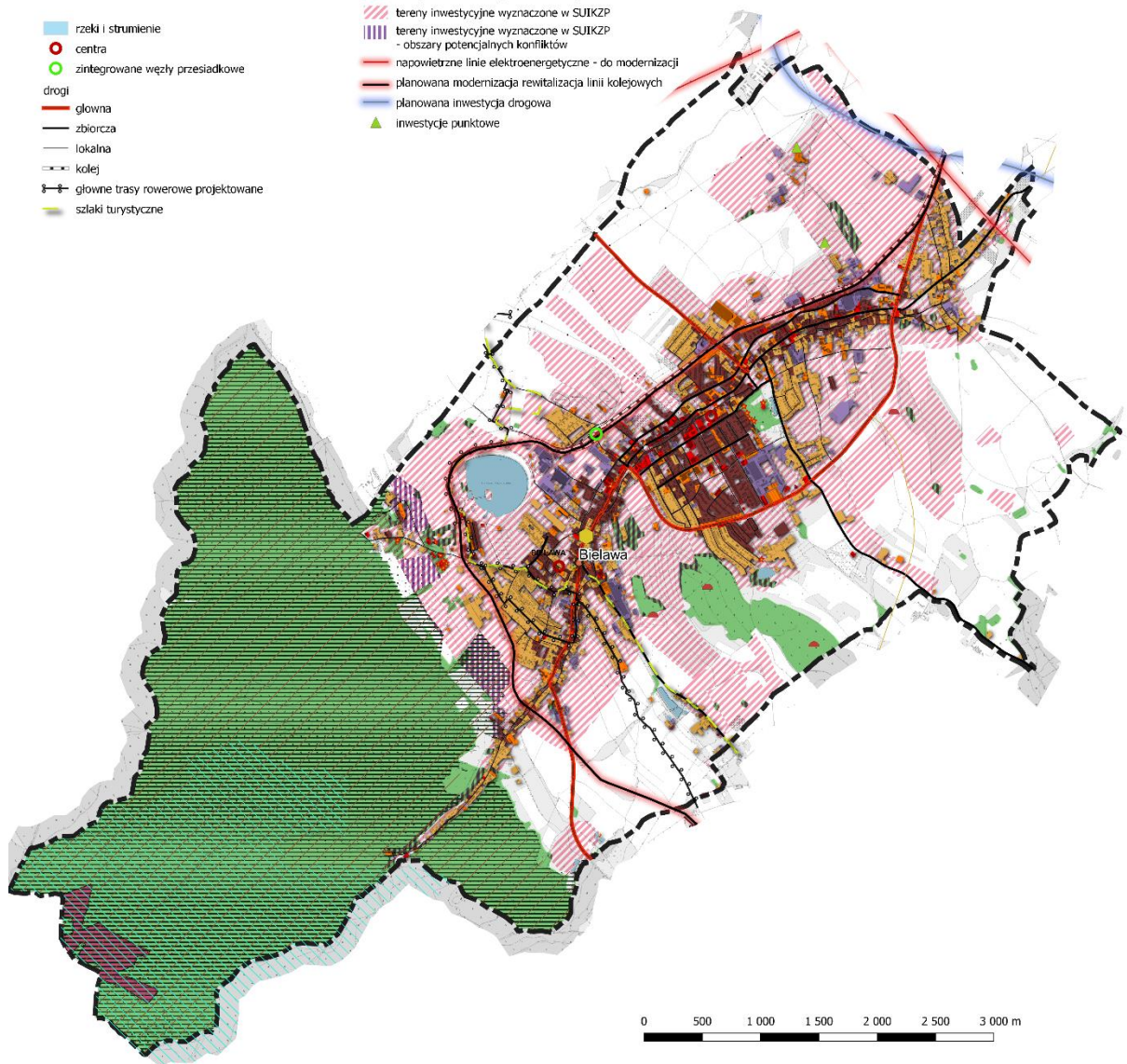
Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Bielawa

STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINA BIELAWA

LEGENDA:

- granica gminy
- tereny zabudowane
 - zabudowa wielorodzinna
 - zabudowa jednorodzinna
 - zabudowa przemysłowa
 - zabudowa usługowa
 - zabudowa inna
 - teren leśny i zadrzewiony
- rzeki i strumienie
- centra
- zintegrowane węzły przesiadkowe
- drogi
 - główna
 - zbiorcza
 - lokalna
 - kolej
 - główne trasy rowerowe projektowane
 - szlaki turystyczne

- obszar Natura 2000
- Park Krajobrazowy Gór Sowich
- rezerwat Bukowa Kalenica w Górach Sowich
- pomniki przyrody
- historyczne układy urbanistyczne
- osiedla predysponowane PIG
- łądowy korytarz ekologiczny międzynarodowy
- strefy ochronne wód powierzchniowych
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP
- tereny inwestycyjne wyznaczone w SUIKZP - obszary potencjalnych konfliktów
- napowietrzne linie elektroenergetyczne - do modernizacji
- planowana modernizacja rewitalizacja linii kolejowych
- planowana inwestycja drogowa
- inwestycje punktowe

Źródło: opracowanie własne

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Określenie i zdelimitowanie elementów składających się na strukturę gminy służy również określeniu pożądanych kierunków rozwoju i funkcjonowania poszczególnych jej elementów. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury w odniesieniu do relacji zarówno pomiędzy elementami tkanki miejskiej, jak i wewnątrz tych elementów, służą wytyczne dla lokalnej polityki przestrzennej, tj. przestrzenne warunki realizacji polityki rozwoju miasta. Mając na uwadze elementy i strefy konstytuujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta, określa się poniższe ustalenia i rekomendacje do lokalnej polityki przestrzennej:

- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych z dbałością o elementy kompozycji takie jak: dominanty, osie widokowe,
- w kierunku skupienia zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych, w rozmiarze pozwalającym na stopniową koncentrację w przyszłości ludności oraz na wyposażenie w niezbędne obiekty użyteczności publicznej,
- na terenach przydatnych na cele budowlane pod względem jakości gruntu, zabezpieczonym przed ewentualnymi zalewami, z możliwością zaopatrzenia jednostki osadniczej w wodę i zapewnienia dogodnych połączeń z siecią komunikacyjną,
- zaleca się w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- ograniczenia lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków komunikacji zbiorowej lub szkół podstawowych,
- lokalizowania nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy,
- poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do: 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków komunikacji zbiorowej lub 1200 m od szkół podstawowych,

- zapewnienie mieszkańcom, w zakresie dojścia pieszego, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji,
- ograniczanie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu poprzez strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi akustycznie poprzez tworzenie pasów ochronnych, w tym wielopiętrowej zieleni izolacyjnej lub granic przestrzennych,
- uwzględnianie w studiach gmin obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji,
- kształtowanie zabudowy jako wielofunkcyjnej, z możliwością wprowadzenia mieszanego sposobu użytkowania w ramach wspólnych zespołów zabudowy,
- zapewnienie odpowiedniego udziału terenów zieleni służących codziennej rekreacji, określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwartej kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych,
- wyznaczanie nowych przestrzeni publicznych i przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom poprzez: zwiększanie udziału zieleni, podnoszenie jakości nawierzchni, mebli miejskich, małej architektury, wzmocnienie funkcji społecznych,
- kształtowanie spójnego przestrzennie systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnej: transportu zbiorowego, samochodowego, rowerowego i pieszego,
- podwyższanie parametrów użytkowych sieci drogowej,
- kształtowanie zabudowy w obszarach o dobrej dostępności transportu zbiorowego w sposób sprzyjający ruchowi pieszemu i rowerowemu jako czynnik zmniejszający transportochłonność sieci osadniczej,
- planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej,
- budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej obowiązującymi dla województwa dolnośląskiego bądź kraju,
- uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne,
- wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz dworcach autobusowych,

- przekształcanie ulic służących ruchowi lokalnemu i dojazdom do posesji na ciągi pieszo-jezdne ze zwiększonym udziałem zieleni, w szczególności drzew i krzewów,
- uspokajanie ruchu poprzez: ograniczanie ruchu samochodowego – priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej,
- zwiększanie liczby miejsc parkingowych, w szczególności w centrach miast i obszarach atrakcyjnych turystycznie,
- wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych, w tym szerokopasmowych, i systemów łączności bezprzewodowej,
- zastosowanie działań przestrzennych służących ograniczeniu niskiej emisji i poprawie stanu środowiska poprzez zwiększanie powierzchni obszarów biologicznie czynnych, stosowanie energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury, rozbudowę systemów proekologicznych form transportu (ścieżki rowerowe, ciągi piesze, transport zbiorowy),
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych,
- uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:
 - kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
 - kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
 - dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
 - nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
 - ograniczania powstawania dużych połączy terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
- zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy poprzez rozwiązania zbiorcze,
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo,
- rekomenduje się realizowanie sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy,
- zmniejszenie presji inwestycyjnej na obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym,

- utrzymanie istniejących walorów krajobrazowych, m.in. poprzez wzmocnienie roli obszarów chronionego krajobrazu, w tym powoływanie nowych obszarów chroniących krajobraz,
- zwiększenie zdolności retencyjnej obszaru, zwłaszcza terenów silnie zurbanizowanych, uwzględnienie ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji.

Zasady gospodarowania na obszarach wiejskich aglomeracji :

- zwiększanie retencji glebowej poprzez upowszechnianie w gospodarce rolnej właściwych zabiegów i metod,
- ograniczenie spływu powierzchniowego i zwiększenie zasilania wód podziemnych,
- konserwacja i utrzymanie drożności rowów melioracyjnych i systemów drenarskich,
- zwiększanie lesistości kosztem wyłączenia z produkcji rolniczej gruntów marginalnych o niskiej wartości przyrodniczej,
- tworzenie i ochrona zadrzewień śródpolnych oraz stref buforowych i miedz na terenach o intensywnej produkcji rolnej i wysokiej jakości bonitacyjnej gleb,
- zachowanie lub odtwarzanie roślinności pasów brzegowych wzdłuż cieków i rowów odwadniających w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń biogennych,
- tworzenie i ochrona śródpolnych oczek wodnych,
- zachowanie i ochrona naturalnych koryt rzecznych na obszarach niezabudowanych,
- zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych (torfowiska, łąki wilgotne),
- rozwój małej retencji, w tym w lasach i na terenach zurbanizowanych.

Obszary strategicznej interwencji

Rozwój społeczno-gospodarczy odbywa się w przestrzeni, która stanowi jego istotne uwarunkowanie mające wpływ na dostępność materialnych i niematerialnych czynników rozwoju, a które składają się na kapitał terytorialny obszaru. Kapitał ten budowany jest przez elementy stanowiące o potencjale konkurencyjnym danego terytorium, do których można zaliczyć m. in.: zasoby środowiska, dobra publiczne, dobra prywatne, kapitał ludzki, kapitał społeczny, kapitał relacyjny, zasoby organizacyjne. Jednocześnie, czynniki rozwoju mogą tworzyć zarówno określone zasoby, jak i stanowić pewne ograniczenia rozwoju. W związku z tym, programując politykę rozwoju ukierunkowuje się ją na wykorzystanie i wzmocnienie elementów/czynników zasobowych, jak i minimalizację negatywnych skutków ograniczeń rozwojowych.

Uznanie terytorialnej różnorodności w osiąganiu ogólnych celów rozwojowych, tj. potrzeby różnicowania sposobów osiągania tych celów i odmiennych priorytetów dla poszczególnych części terytorium jest przejawem polityki opartej na podejściu problemowym. Podstawą określenia wymiaru terytorialnego jest paradygmat polityki rozwoju, określony w krajowych dokumentach strategicznych, m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR). Model ten zakłada zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo - rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony. Odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji, w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów, przełożyło się na wyznaczenie krajowych i regionalnych obszarów strategicznej interwencji (OSI) oraz na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie obejmują:

Struktura przestrzenna:

- podnoszenie jakości życia i zamieszkania,
- ochronę wartości historycznych i kompozycyjnych,
- uzupełnianie historycznej kompozycji przestrzennej i kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych z dbałością o elementy kompozycji takie jak: dominanty, osie widokowe, otwarcia, zamknięcia, narożniki,
- zachowanie ekspozycji historycznych obiektów budowlanych, osi widokowych i historycznej wysokości kształtującej sylwetkę miasta,
- wprowadzanie przestrzeni publicznych służących zapewnieniu dostępności komunikacyjnej pieszej, urządzaniu terenów zieleni publicznej lub placów,
- wyznaczanie nowych przestrzeni publicznych i przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom poprzez: zwiększanie udziału zieleni, podnoszenie jakości nawierzchni, mebli miejskich, małej architektury, wzmocnienie funkcji społecznych,
- kształtowanie zabudowy jako wielofunkcyjnej, z możliwością wprowadzenia mieszanego sposobu użytkowania w ramach wspólnych zespołów zabudowy,

- ograniczanie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu poprzez strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi akustycznie poprzez tworzenie pasów ochronnych, w tym wielopiętrowej zieleni izolacyjnej lub granic przestrzennych,
- zastosowanie działań przestrzennych służących ograniczeniu niskiej emisji i poprawie stanu środowiska poprzez zwiększanie powierzchni obszarów biologicznie czynnych, stosowanie energooszczędnej i niskoemisyjnej infrastruktury, rozbudowę systemów proekologicznych form transportu (ścieżki rowerowe, ciągi piesze, transport zbiorowy),
- na obszarze uzdrowiska statutowego ochrona przed zabudową terenów: warunkujących zachowanie powierzchniowej infiltracji wód na poziomie umożliwiającym naturalną odnowę złóż wód mineralnych oraz naturalnych kanałów przewietrzania gminy,
- Wskazanie obiektów regionalnej architektury drewnianej wraz z otoczeniem do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w gminnej ewidencji zabytków). Wprowadzenie zapisów w zakresie zasad ochrony obiektów regionalnej architektury drewnianej.
- Wskazanie węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej zintegrowanych ze szlakami turystycznymi prowadzącymi w obszarze gminy.
- Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej.
- Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
- Ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:
 - stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
 - utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
 - odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
 - ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.

Kształtowanie zieleni:

- zapewnienie terenom zabudowy mieszkaniowej dostępności do terenów publicznej zieleni urządzonej,
- zwiększanie udziału zieleni, w szczególności drzew i krzewów w pasach drogowych,
- zachowanie istniejących kompleksów leśnych w dotychczasowym użytkowaniu wraz z ich uzupełnianiem, w tym dostosowywaniem sadzonych gatunków drzew do warunków siedliskowych,
- wyznaczanie stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe i infrastrukturę turystyczną,
- podporządkowanie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych walorom przyrodniczym,
- planowanie elementów zielonej infrastruktury z zachowaniem ciągłości na styku z sąsiadującymi gminami.

Komunikacja i parkingi:

- kształtowanie spójnego przestrzennie systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnej: transportu zbiorowego, samochodowego, rowerowego i pieszego,
- podwyższanie parametrów użytkowych sieci drogowej,
- przekształcanie ulic służących ruchowi lokalnemu i dojazdom do posesji na ciągi pieszo-jezdne ze zwiększonym udziałem zieleni, w szczególności drzew i krzewów,
- uspokajanie ruchu poprzez: ograniczanie ruchu samochodowego – priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej,
- planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej,
- zwiększanie liczby miejsc parkingowych, w szczególności w centrum miasta,
- wdrożenie systemu Park & Ride.

Infrastruktura techniczna i ochrona środowiska:

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych,
- zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków komunalnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy poprzez rozwiązania zbiorcze,
- zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową,
- realizowanie sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy,
- ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo,
- wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych, w tym szerokopasmowych, i systemów łączności bezprzewodowej,
- uwzględnienie ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji.
- wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

6. SYSTEM REALIZACJI

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu Strategii zależy będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii. Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępem prac.

System wdrażania

Wdrażanie *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* stanowić będzie proces ciągły, wymagający monitoringu zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do możliwości w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych. Uzależnione będzie ono także od aktualnych i przyszłych uwarunkowań organizacyjnych oraz finansowych tworzących ją jednostek samorządowych. Realizacja określonej w *Strategii* wizji rozwoju i celów strategicznych wymaga zaangażowania i szerokiej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi samorządu terytorialnego, instytucjami kultury, sportu i rekreacji, edukacji, pomocy społecznej, podmiotami gospodarczymi, instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami pozarządowymi oraz społecznością lokalną, a także sąsiadującymi jednostkami samorządowymi. Oparta na partnerskich relacjach współpraca jest gwarantem sukcesu realizacji *Strategii*. Mieszkańcy Gminy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe są jednocześnie adresatami celów strategicznych i przypisanych im priorytetów działania, jak również istotnym partnerem w ich realizacji. Dlatego obszary strategicznej interwencji odnoszą się do wszystkich interesariuszy, na co wskazuje poniższa tabela.

Tabela 5 Udział interesariuszy we wdrażaniu poszczególnych obszarów strategicznej interwencji na terenie Gminy Bielawa na lata 2022-2030

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	WYMIAR GOSPODARCZY	WYMIAR PRZESTRZENNY	WYMIAR SPOŁECZNY
INTERESARIUSZE			
Środowisko	✓	✓	✓
dzieci	✓	✓	✓
młodzież, studenci	✓	✓	✓
Dorośli	✓	✓	✓
Seniorzy	✓	✓	✓
Mieszkańcy	✓	✓	✓
Turyści	✓	✓	✓
Przedsiębiorcy	✓	✓	✓
Inwestorzy	✓	✓	✓
Rolnicy	✓	✓	✓
organizacje pozarządowe	✓	✓	✓
administracja publiczna	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Dokument *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa 2022-2030* określa cele strategiczne i priorytety działania istotne dla rozwoju i poprawy jakości życia na terenie miasta. W strategii wskazane zostały konkretne cele i priorytety przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności w zakresie ich realizacji. Przyjęcie dokumentu przez Urząd Miejski Bielawy zobowiązuje do zapewnienia środków finansowych na jej wdrażanie.

Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie Strategii

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- zatwierdzenie raportów z realizacji Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie miasta, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie miasta i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- opracowywanie raportów z realizacji Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28a ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów i kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

Organem nadzorującym wdrażanie *Strategii* czyni się Burmistrz Miasta Bielawa.

Tabela 6 Jednostki odpowiedzialne za wdrożenie Strategii

Nazwa	Jednostka odpowiedzialna	Produkt	Termin
Nadzór	Burmistrz Bielawy	nadzór	na bieżąco do 2030
Wdrażanie	Burmistrz Bielawy	realizacja celów strategicznych	na bieżąco do 2030
	Burmistrz Bielawy	realizacja priorytetów, działań i inwestycji	na bieżąco do 2030
Monitoring	Burmistrz Bielawy	Raport o stanie Gminy Bielawa	co roku do 31 maja
Ocena stanu realizacji	Burmistrz Bielawy	Raport z realizacji Strategii	co 4 lata, końcowy raport w roku 2030
Aktualizacja / Zmiana	Burmistrz Bielawy	Projekt aktualizacji / zmiany strategii	na podstawie oceny stanu realizacji

Źródło: opracowanie własne

W realizację Strategii w sposób pośredni, we współpracy lub poprzez inspirowanie, wspieranie i koordynowanie realizacji przedsięwzięć, zaangażowani będą Partnerzy zewnętrzni – partnerzy społeczno-gospodarczy, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, instytucje badawczo-naukowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy i inni. Wśród partnerów w realizacji strategii wymienić należy także: organy administracji szczebla regionalnego i krajowego, sąsiadujące jednostki administracji publicznej, służbę zdrowia, policję, straż pożarną i innych. Partnerzy zewnętrzni będą partycypować w procesie realizacji *Strategii* w zakresie zgodnym z celami i priorytetami swojej działalności. Proces wdrażania *Strategii* w znacznym stopniu uwzględnia zagadnienie partycypacji społecznej, rozumianej jako czynne włączanie społeczności lokalnych w jej realizację. Włączenie w proces opracowania strategii mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych miało również istotne znaczenie mające na celu dostosowanie dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* do ich potrzeb oraz lokalnych realiów.

Zasady opracowania i wdrażania *Strategii* to:

- ✓ równość Partnerów,
- ✓ wielopoziomowe zarządzanie,
- ✓ określony system współpracy i podział kompetencji,
- ✓ przejrzyste zasady komunikacji,
- ✓ partycypacja społeczna,
- ✓ transparentność, uczciwość, odpowiedzialność i zaangażowanie.

Spójność celów zapisanych w *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, ma istotne znaczenie, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem. W ramach analizy zbieżności celów zweryfikowano następujące dokumenty: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku (SOR), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), Projekt Krajowego Planu Odbudowy (Projekt KPO), Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030 (PSRAD)

oraz Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2030.. Cele strategiczne określone w *Strategii* są spójne z podstawowymi dokumentami strategicznymi zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jaki i ponadlokalnym.

Tabela 7 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej

Cele strategiczne	SOR	Projekt KPO	KSRR	PSRAD	SRWD
1.1. Bielawa przedsiębiorcza	✓	✓	✓	✓	✓
1.2. Bielawa cyfrowa	✓	✓	✓	✓	✓
1.3. Bielawa innowacyjna	✓	✓	✓	✓	✓
2.1. Bielawa zielona	✓	✓	✓	✓	✓
3.1. Bielawa przyjazna	✓	✓	✓	✓	✓
3.2. Bielawa profesjonalna	✓	✓	✓	✓	✓
3.3. Bielawa aktywna	✓	✓	✓	✓	✓
3.4. Bielawa bezpieczna	✓	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8 Macierz wdrażania

Cele strategiczne i priorytety	Jednostka odpowiedzialna za koordynację i realizację	Rodzaje beneficjentów, w tym uprawnionych	Źródła finansowania	Termin realizacji	
Cel strategiczny 1. Bielawa przedsiębiorcza					
Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Spraw Obywatelskich - Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej - Referat Gospodarki Mieniem - Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” Sp. z o.o. - Bielawski Park Przemysłowy - Referat Inwestycji i Zamówień 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu					
Cel strategiczny 2. Bielawa cyfrowa					
Kierunek działania 2.1.: Poprawa łączności cyfrowej	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Infrastruktury Technicznej - Referat Spraw Obywatelskich - Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej - Referat Inwestycji i Zamówień - Referat Informatyki 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej					
Cel strategiczny 3. Bielawa innowacyjna					
Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Spraw Obywatelskich - Referat Spraw Społecznych i Działalności Gospodarczej - Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” Sp. z o.o. - Bielawski Park Przemysłowy - Referat Inwestycji i Zamówień 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030

Cel strategiczny 4. Bielawa zielona

Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Ochrony Środowiska - Referat Spraw Społecznych I Działalności Gospodarczej - Referat Gospodarki Mieniem - Referat Inwestycji I Zamówień - Referat Komunikacji Miejskiej - Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie - ZGK w Bielawie Sp. z o.o. - Referat Gospodarki Przestrzennej 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 4.2.: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych					
Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy					

Cel strategiczny 5. Bielawa przyjazna

Kierunek działania 5.1.: Dbałość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Spraw Społecznych I Działalności Gospodarczej - Referat Gospodarki Mieniem - Referat Spraw Obywatelskich - Ośrodek Pomocy Społeczne - Referat Promocji I Rozwoju - Miejski Dom Kultury w Bielawie - Miejska Biblioteka Publiczna - OSiR Bielawa 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących					
Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy					

Cel strategiczny 6. Bielawa profesjonalna

Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Burmistrz Miasta Bielawa	<ul style="list-style-type: none"> - Referat Spraw Społecznych I Działalności Gospodarczej - Referat Spraw Obywatelskich - Ośrodek Pomocy Społeczne - Referat Promocji I Rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> - JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni 	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
--	--------------------------	--	---	--	------

Cel strategiczny 7 Bielawa aktywna

Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Burmistrz Miasta Bielawa	- Referat Promocji I Rozwoju - Miejski Dom Kultury w Bielawie - Miejska Biblioteka Publiczna - OSiR Bielawa	- JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030
Kierunek działania 7.2.: Rozwój budownictwa społecznego					
Cel strategiczny 8. Bielawa bezpieczna					
Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających	Burmistrz Miasta Bielawa	- Referat Spraw Społecznych I Działalności Gospodarczej - Ośrodek Pomocy Społecznej - Straż Miejska	- JST - jednostki organizacyjne JST - jednostki współpracujące - mieszkańcy - organizacje pozarządowe - przedsiębiorcy - inni	JST, środki krajowe i europejskie, środki prywatne, inne CP5	2030

Źródło: opracowanie własne

Instrumenty wdrażania

W celu zwiększenia efektywności i skoordynowania wdrażania *Strategii* i realizacji usług publicznych wskazuje się system instrumentów jej wdrażania. Ma on za zadanie zwiększenie spójności i zmniejszenie liczby funkcjonujących dokumentów, w celu ułatwienia realizacji określonych celów i kierunków działania oraz zwiększenie efektywności wydatkowania środków publicznych. *Strategia Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* wraz ze: studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, branżowymi strategiami, programami i planami oraz wieloletnimi prognozami finansowymi stanowią podstawowe dokumenty realizacji polityki rozwoju w Gminie Bielawa. Wdrażanie *Strategii* będzie wymagać stopniowego dostosowywania i aktualizowania lokalnych dokumentów strategicznych do jej zapisów pod kątem spójności celów i projektów. Dla każdego z wyróżnionych celów strategicznych mogą być tworzone zintegrowane dokumenty o charakterze kierunkowym lub wykonawczym. Powstanie tych dokumentów może być wymagane przepisami prawa lub może stanowić odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze aglomeracji potencjały i wyzwania. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych obejmują tworzenie długookresowych polityk oraz średniookresowych i krótkookresowych programów lub planów zgodnych ze *Strategią Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030*, w postaci: syntetycznych i zwięzłych dokumentów tekstowych, napisanych przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie, obejmujących: syntetyczną diagnozę strategiczną, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działania, system realizacji, monitoringu i ewaluacji.

Tabela 9 Dokumenty powiązane ze *Strategią*

Cel strategiczny	Dokumenty podstawowe	Dokumenty programowe i wdrożeniowe
1.1. Bielawa przedsiębiorcza	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 Ponadlokalna Strategia Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bielawa na lata 2014-2020
1.2. Bielawa cyfrowa		
1.3. Bielawa innowacyjna		Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bielawa
2.1. Bielawa zielona		Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bielawa na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022
		Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bielawa Program usuwania wyrobów zawierających azbest i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie Gminy Bielawa na lata 2015-2032
3.1. Bielawa przyjazna		Roczny Program Współpracy Gminy Bielawa z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego
		Wieloletni Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych dla Gminy Bielawa na lata 2019-2023
		Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 dla Gminy Bielawa
3.2. Bielawa profesjonalna		
3.3. Bielawa aktywna		

<p>3.4. Bielawa bezpieczna</p>		<p>Program usuwania wyrobów zawierających azbest i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terenie Gminy Bielawa na lata 2015-2032</p> <p>Gminny Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Bielawa</p>
---------------------------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne

Dla usprawnienia procesu wdrażania i monitoringu, przyjmuje się zastosowanie przedstawionego poniżej formularza:

KARTA PROJEKTU realizowanego w ramach Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030	
NAZWA PROJEKTU	
ZGODNOŚĆ ZE STRATEGIĄ	
Cel strategiczny	
Cel operacyjny	
Kierunek działania	
Nazwa dokumentu wdrożeniowego	
Nazwa podstawy prawnej realizacji	ustawa/rozporządzenie/uchwała rady miejskiej/zarządzenie/inne
PROJEKT	
Cel projektu	
Opis	
Termin realizacji	miesiąc rok – miesiąc rok
Obszar realizacji	obszar gminy/miejscowość/ulica/inne
Koszt [zł]	
Źródło finansowania [zł]	budżet Gminy Bielawa/budżet Państwa/środki Unijne/krajowe (inne niż UE)/partnerstwo publiczno-prywatne/inne
REALIZACJA	
Nazwa jednostki realizującej	
WSKAŹNIKI	
Wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika [jednostka]
Wskaźniki oddziaływania	nazwa wskaźnika [jednostka]
Wskaźniki produktu	nazwa wskaźnika [jednostka]
KONTAKT	
Dane osoby sporządzającej kartę projektu	imię i nazwisko/stanowisko/nr telefonu/e-mail
Dane osoby odpowiedzialnej za realizację projektu	imię i nazwisko/nazwa jednostki/adres jednostki /stanowisko/nr telefonu/e-mail

Źródło: opracowanie własne

Ramy finansowe i źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet Gminy Bielawa,
- budżet wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki krajowe,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet gminy. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

Wdrażanie *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* stanowi obszar wielostronnej współpracy administracji publicznej, podmiotów gospodarczych, instytucji oraz mieszkańców, co przekłada się na szerokie spektrum możliwych źródeł finansowania jej realizacji, a wieloletnia perspektywa wymaga uwzględnienia wielu instrumentów finansowych. Podstawowymi źródłami finansowania realizacji celów strategicznych i przyporządkowanych im priorytetów wynikających z planu strategicznego zawartego w *Strategii* będą między innymi:

- budżet własny Gminy Bielawa,
- środki zewnętrzne: fundusze celowe, środki samorządu województwa, budżetu państwa, środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej, środki pochodzące z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- inne.

Podstawowe źródło finansowania realizacji *Strategii* stanowić będą środki własne Gminy Bielawa. Poniższe dane prezentują prognozę wydatków w gminie na najbliższe lata:

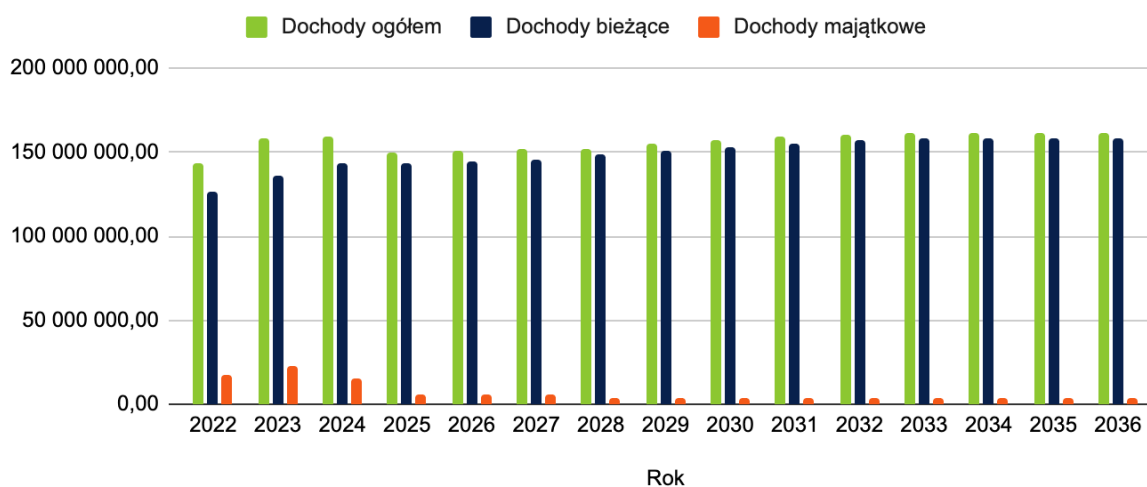
Tabela 10 Prognoza dochodów w gminie Bielawa

Rok	Dochody ogółem	Dochody bieżące	Dochody majątkowe
2022	143 208 259,00	126 007 059,00	17 201 200,00
2023	158 505 448,00	136 043 313,00	22 462 135,00

2024	159 609 944,00	143 742 872,00	15 867 072,00
2025	149 411 616,00	143 611 616,00	5 800 000,00
2026	150 599 184,00	144 799 184,00	5 800 000,00
2027	151 747 674,00	145 947 674,00	5 800 000,00
2028	152 294 962,00	148 694 962,00	3 600 000,00
2029	154 815 950,00	151 215 950,00	3 600 000,00
2030	156 686 892,00	153 086 892,00	3 600 000,00
2031	158 820 804,00	155 220 804,00	3 600 000,00
2032	160 583 431,00	156 983 431,00	3 600 000,00
2033	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2034	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2035	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00
2036	161 870 413,00	158 270 413,00	3 600 000,00

Źródło: opracowanie własne na Podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Bielawa

Dochody

Rysunek 7 Prognoza dochodów w gminie Bielawa

Źródło: opracowanie własne na Podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Bielawa

Prognoza wydatków gminy Bielawa przedstawia się zaś następująco:

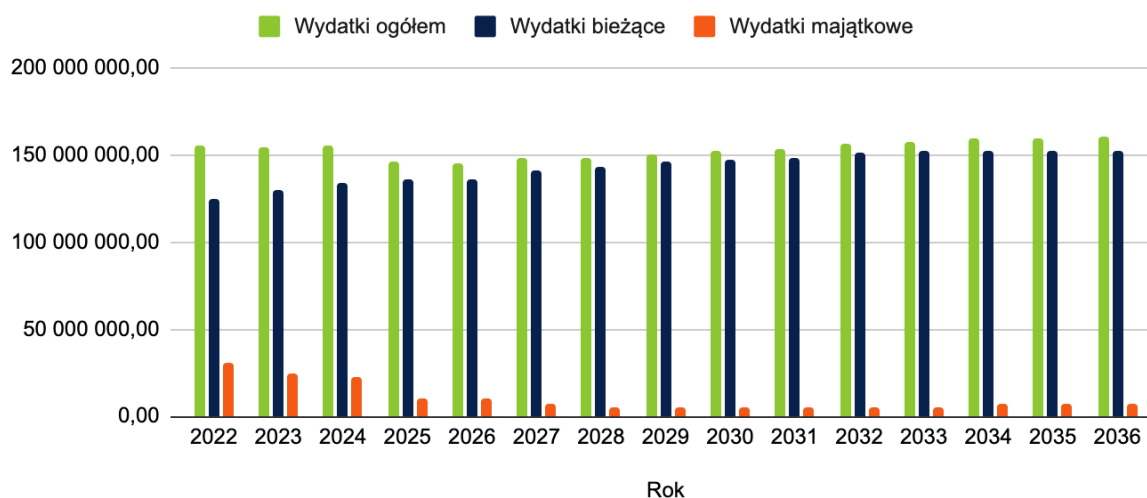
Tabela 11 Prognoza wydatków w gminie Bielawa

Rok	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe
2022	155 678 980,00	125 212 679,00	30 466 301,00
2023	154 624 249,00	129 860 114,00	24 764 135,00

2024	155 969 266,00	133 800 194,00	22 169 072,00
2025	145 824 221,00	135 824 221,00	10 000 000,00
2026	145 751 090,00	135 751 090,00	10 000 000,00
2027	148 247 674,00	141 247 674,00	7 000 000,00
2028	148 294 962,00	143 294 962,00	5 000 000,00
2029	150 815 950,00	145 815 950,00	5 000 000,00
2030	151 986 892,00	146 986 892,00	5 000 000,00
2031	153 820 804,00	148 820 804,00	5 000 000,00
2032	156 483 431,00	151 483 431,00	5 000 000,00
2033	157 870 413,00	152 870 413,00	5 000 000,00
2034	159 870 413,00	152 870 413,00	7 000 000,00
2035	159 870 413,00	152 870 413,00	7 000 000,00
2036	160 075 989,00	152 870 413,00	7 205 576,00

Źródło: opracowanie własne na Podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Bielawa

Wydatki

Rysunek 8 Prognoza wydatków w gminie Bielawa

Źródło: opracowanie własne na Podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Bielawa

Ograniczenia budżetowe, coraz nowe zadania przerzucane na samorzady, traktować należy jako zasadnicze zagrożenie dla powodzenia polityki rozwojowej, stąd działania samorządów nakierowane powinny być na pozyskiwanie zewnętrznych środków pomocowych na działania rozwojowe przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego wkładu własnego. Trwająca epidemia COVID-19 to również wyzwanie dla samorządowych finansów. Wpływy do gminy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) to największe i najważniejsze wpływy ujęte w samorządowych budżetach. Dlatego też niższe wpływy z tego tytułu znacząco mogą utrudnić realizację przyjętego budżetu, co obecnie

obserwujemy. Dochodów mniejszych niż zakładano należy spodziewać się również w przypadku podatku od osób prawnych (CIT). Stąd niezwykle istotne jest zapewnienie ram dla rozwoju przedsiębiorczości. Zmniejszenie dochodów ma istotny wpływ na zdolność do regulowania bieżących zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto spadek dochodów własnych ma wpływ również na zdolność kredytową i zdolność do finansowania inwestycji, co wynika ze wskaźnika zawartego w artykule 243 ustawy o finansach publicznych.

Szansą dla pełnej realizacji kierunków działań wyznaczonych przez *Strategię* są więc zewnętrzne źródła finansowania, w tym pochodzące z regionalnych, krajowych i europejskich instytucji, programów, funduszy i instrumentów finansowych. Istotny czynnik decydujący o pełnym osiągnięciu zakładanych celów strategicznych stanowić będzie aktywność Urzędu Miejskiego Bielawy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych niezbędnych do wsparcia finansowego *Strategii*, co wymagać będzie stałego ich monitorowania i aktywnego uczestnictwa w ich pozyskiwaniu oraz odpowiedniego przygotowania pracowników w zakresie opracowywania wniosków aplikacyjnych, pochodzących ze środków Unii Europejskiej, zwłaszcza z Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska na lata 2021-2027, ale również innych programów dostępnych w perspektywie finansowej 2021-2027. Prace nad *Strategią* były realizowane w szczególnym momencie, na przełomie dwóch perspektyw finansowania środków unijnych. Rozpoczynająca się perspektywa obejmie lata 2021-2027, a więc będzie się pokrywać okresem realizacji *Strategii*. Jednocześnie dokumenty programowe większości programów krajowych i europejskich są nadal w fazie konsultacji, co powoduje, że ramy finansowe *Strategii* można określić jedynie kierunkowo jako źródła finansowania, przy braku możliwości szacunku ich skali.

System monitorowania i ewaluacji

Efektywnej realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* służyć będzie element zarządzania procesem strategicznym w postaci systemu monitoringu w zakresie stopnia realizacji celów strategicznych oraz rzeczowo-finansowego wykonania kierunków działań. Proces monitoringu będzie polegał na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach wdrażania określonych celów strategicznych. Ponadto analiza i interpretacja danych pozwolą na dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych i zdiagnozowanych potrzeb.

Poziomy monitoring

Monitoring realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030* będzie prowadzony na dwóch poziomach:

- celów strategicznych według stopnia realizacji zestawu wskaźników rezultatu i oddziaływania oraz analizy danych zastanych,
- priorytetów inwestycyjnych – na podstawie zestawu wskaźników produktu oraz informacji na temat realizacji rzeczowej i finansowej zadań, projektów strategicznych i komplementarnych.

System sprawozdawczości

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, corocznie w terminie do 31 maja Burmistrz Gminy Bielawa, będzie przedkładać Radzie Miejskiej Raport o stanie Gminy Bielawa, zawierający podsumowanie działalności w zakresie realizacji *Strategii* w roku poprzedzającym. Dokumentem pomocnym w procesie monitoringu i ewaluacji będzie Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata

2022-2030, który będzie opracowywany w połowie okresu obowiązywania *Strategii* w celu weryfikacji skuteczności realizacji określonych w niej celów strategicznych lub w razie konieczności wynikającej ze zmieniających się okoliczności. Jednostką odpowiedzialną za koordynację monitoringu czyni się Urząd Miejski Bielawy – Referat Rozwoju i Promocji. Instrumenty monitoringu, w postaci raportów, poprzez Strategiczną Kartę Wyników i informację nt. działań wykonanych w toku wdrażania *Strategii*, będą wskazywać stan jej realizacji i stanowić podstawę do podejmowania ewentualnych działań korygujących.

Tabela 12 Jednostki odpowiedzialne

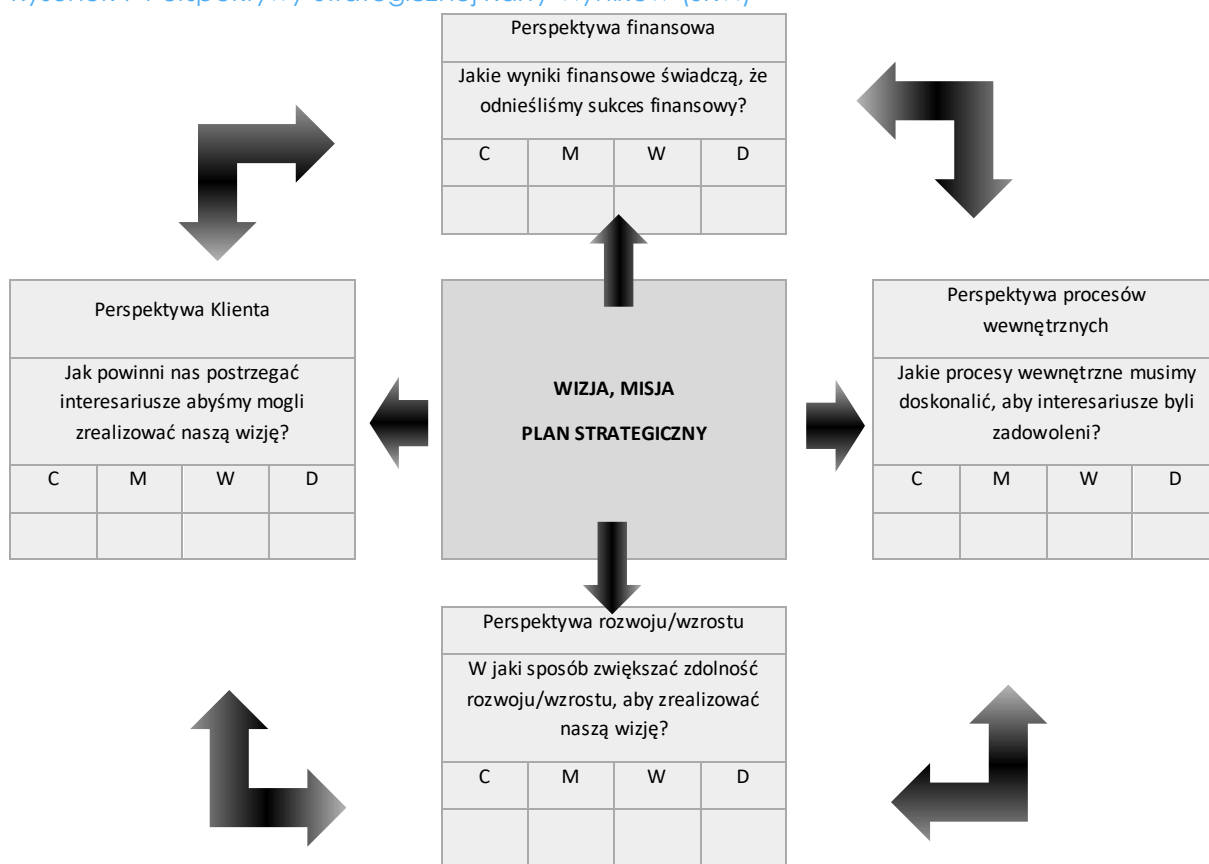
Nazwa	Jednostka odpowiedzialna	Produkt	Termin
Monitoring	Urząd Miejski Bielawy	Raport o stanie Gminy Bielawa	co roku w terminie do 31 maja
Ocena stanu realizacji	Rada Miejska Bielawy	Raport z realizacji <i>Strategii</i>	co 4 lata oraz raport końcowy w 2030 roku

Źródło: opracowanie własne

Strategiczna Karta Wyników (SKW) to koncepcja monitorowania strategii w długoterminowej perspektywie, wykorzystująca spójny system finansowych i pozafinansowych wskaźników do bieżącej oceny stanu. Zakłada ona przedstawienie strategii w postaci zestawu mierzalnych celów niezbędnych do realizacji wizji i misji, i służy do zapewnienia spójności między celami a podejmowanymi działaniami, kontroli efektów działań strategicznych i oddziaływania motywującego. Na Strategiczną Kartę Wyników składają się perspektywy:

- finansowa – obejmująca wskaźniki budżetowe, umożliwiające ocenę efektów finansowych wdrożonej strategii, określająca wpływ sposobu realizowanej strategii na kondycję ekonomiczną,
- interesariuszy – prezentująca obszary, w których plan strategiczny wskazuje konkurencję i wykorzystuje wskaźniki odzwierciedlające udział w obsłudze klientów, poziom ich zadowolenia,
- procesów wewnętrznych – przedstawiona za pomocą wskaźników odnoszących się do procesów tworzących wartość dla interesariuszy,
- rozwoju/wzrostu – przedstawiona za pomocą wskaźników prezentujących podstawy długoterminowego rozwoju i doskonalenia.

Rysunek 9 Perspektywy Strategicznej Karty Wyników (SKW)

C – cele, M – mierniki, W – wielkości celów, D – działania.

Źródło: opracowanie własne

System wskaźników

System monitoringu poprzez zestaw wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej i wewnętrznym systemie sprawozdawczości Urzędu Miejskim Bielawy, których przykłady wskazano poniżej, umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii:

- wskaźniki oddziaływania – długookresowy wynik realizacji strategii,
- wskaźniki rezultatu – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu,
- wskaźniki produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami.

Aktualizacja i zmiana

Aktualizacje oraz zmiany *Strategii* będą dokonywane Uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza. Podstawą ewentualnych zmian będą wyniki Raportów z realizacji Strategii oraz wnioski poszczególnych Zespołów w Urzędzie Miejskim Bielawy realizujących poszczególne cele strategiczne i priorytety.

Ewaluacja Strategii

W związku z postanowieniami art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna miasta albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2026 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie Burmistrz.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja *ex-post*. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji *ex-post* podejmie Burmistrz.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f. 5. ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje Burmistrz.

Za dokumenty wykonawcze uznaje się plany, programy, do których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa ma Rada Miejska Bielawy lub Burmistrz Bielawy. Zaprezentowane wytyczne mają zastosowanie do dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia Strategii.

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników osiągnięcia rezultatu, które zostały wskazane w rozdziale pn. *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*.
2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie interesariuszy Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w przedmiotowej strategii.
5. Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.

Tabela 13 Strategiczna Karta wyników

Perspektywa	Cel	Nazwa wskaźnika	Źródło	Jednostka
Finansowa	1.	dochody ogółem	GUS	Urząd Miejski Bielawy
	1.	udział dochodów własnych ogółem	GUS	Urząd Miejski Bielawy
Interesariuszy	3.	noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. Mieszkańców	GUS	Urząd Miejski Bielawy
Procesów wewnętrznych	3.	liczba zrealizowanych wspólnych projektów rozwojowych	UM	Urząd Miejski Bielawy
Rozwoju/wzrostu	1.	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych na 1 mieszkańca	GUS	Urząd Miejski Bielawy

Źródło: opracowanie własne

Macierz wskaźników rezultatu, oddziaływania i produktu

Tabela 14 Macierz wskaźników rezultatu, oddziaływania i produktu

Cel strategiczny		Nazwa wskaźnika	Źródło	Jednostka	Wartość bazowa 2021	Wartość docelowa 2030	Termin realizacji
1. Bielawa przedsiębiorcza	1.1.	udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych [mln zł]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	105%	2030
		liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców [podm. gosp.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100%	120%	2030
		liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności [os.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojonych [ha]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	130%	2030
		liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) [%]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		liczba odwiedzin strony www miasta [szt.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	130%	2030
	1.2.	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys.	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030

		mieszkańców [podm. gosp.]					
		instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
	2.1.	liczba zlikwidowanych nieekologicznych źródeł ciepła	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej [ob.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	130%	2030
	2.2.	ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem [km]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		liczba zainstalowanych lamp oświetlenia ulicznego o wysokiej efektywności energetycznej [szt.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		liczba pasażerów korzystających z usług komunikacji zbiorowej [os.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
	2.3.	liczba zmodernizowanych obiektów sportowych [ob.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [ob.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		liczba turystycznych obiektów noclegowych [ob.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
	2.4.		UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %		2030

		powierzchnia zrewitalizowanych obszarów, w tym poprzemysłowych i zielonych [ha]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
	3.1.	udział dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową [%]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		udział dzieci w wieku przedszkolnym (3 do 5 lat) objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		zdawalność egzaminów ósmoklasisty [%]: - j. polski - matematyka - j. angielski	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej ze względu na kryterium dochodowe [gosp.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	90%	2030
	3.2.	liczba osób objętych wsparciem w ramach projektów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (dot. osób starszych) [os.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		wdrożenie standardów dostępności: Dostępność Plus	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
	3.3.	liczba imprez kulturalnych (artystyczno-rozrywkowych) zorganizowanych na terenie miasta [szt.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030

		liczba osób biorących udział w imprezach kulturalnych (artystyczno-rozrywkowych) [osób]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
	3.4.	liczba zrewitalizowanych parków miejskich (szt.)	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
	3.5.	średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		liczba lokali socjalnych w zasobach komunalnych miasta [szt.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
		fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. Mieszkańców	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
	3.6.	liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych w ciągu roku [os.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	130%	2030
		kwota budżetu obywatelskiego [zł]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	120%	2030
		liczba osób biorących udział w głosowaniu nad projektami do budżetu obywatelskiego [os.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030
	3.7.	liczba absolwentów szkół średnich zawodowych ¹ [os.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	100%	2030
		liczba nowoutworzonych kierunków kształcenia w średnich szkołach zawodowych [szt.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	110%	2030

		ilość staży/praktyk zawodowych zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy [szt.]	UM	Urząd Miejski Bielawy	100 %	105%	2030
	3.8.	Liczba studentów [os.]	BDL	Urząd Miejski Bielawy	100 %	105%	2030

Źródło: opracowanie własne

System zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem w procesie wdrażania *Strategii* obejmuje proces, na który składa się identyfikacja czynników ryzyka, która powinna być systematycznie powtarzana podczas realizacji projektu. Zdefiniowane ryzyka powinny zostać poddane kwalifikacji polegającej na ocenie i określeniu: rodzaju ryzyka, prawdopodobieństwa jego wystąpienia, istotności, przewidywanych skutków w przypadku wystąpienia oraz wskazaniu reakcji na ryzyko. Uwzględnienie zarządzania ryzykiem w procesie planowania strategicznego pozwala na ograniczenie nieprzewidzianych okoliczności mogących mieć wpływ na realizację założonych celów. Umożliwia ono podejmowanie z wyprzedzeniem działań pozwalających ograniczenie wystąpienia ryzyka i jego wpływu na planowane do realizacji zadania. Systematyczny monitoring obejmować powinien już zidentyfikowane czynniki ryzyka jak również nowych mogących pojawić się w przyszłości.

Analiza możliwych do wystąpienia ryzyk, mogących mieć wpływ na realizację dokumentu *Strategii*, jego poszczególnych celów jak i kierunków działania, zawarta w rejestrze ryzyk w tabeli poniżej, objęła: wskazanie kategorii ryzyka, tj. jego źródeł i przyczyn, przewidywanych skutków. W 5-stopniowej skali oszacowano prawdopodobieństwa jego wystąpienia (od 1-znikome do 5-bardzo wysokie) oraz skutki (od 1-nieznaczne do 5-krytyczne), a istotność ryzyka wyliczona została jako iloczyn dwóch ww. czynników. Określenie reakcja na ryzyko objęło natomiast następujące kategorie: unikanie (U), łagodzenie (Ł), transfer (T), akceptacja (A), działanie (D), ograniczanie (O) i wycofanie (W).

Tabela 15 Rejestr ryzyk dla realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030

Lp.	Kategoria	Nazwa ryzyka	Przewidywane skutki	Analiza ryzyka*			Reakcja na ryzyko wraz zakresem planowanych działań	Właściciel ryzyka	Data redukcji	
				P	S	I				
I. Ryzyka zewnętrzne										
1.	Polityczne, ekonomiczne, organizacyjne	Zmiana koniunktury gospodarczej	Ograniczenie dochodów, w tym własnych jst / zwiększenie kosztów kredytu w wyniku obniżenia ratingu Polski / zmniejszenie wydatków na realizację strategii / ograniczenie zakresu realizacji strategii	4	4	16	O A	stałe monitorowanie danych ekonomicznych oraz dochodów własnych i kosztów działalności weryfikacja realizowanych działań, opracowanie i wdrożenie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii przy uwzględnieniu zachodzących zmian i ograniczeń, intensyfikacja współpracy i pozyskiwania środków zewnętrznych.	Urząd Miejski Bielawy	2030

2.	Polityczne, legislacyjne	Zmiany prawa / ustaw / rozporządzeń	zmiany podziału i zakresów kompetencji / zwiększenie ustawowego zakresu działania miasta bez wsparcia finansowego powodujące ograniczenie (organizacyjne, finansowe) możliwości realizacji strategii	3	5	15	O	bieżące monitorowanie propozycji zmian prawa / polityki państwa,	Urząd Miejski Bielawy	2030
							A	opracowanie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii przy uwzględnieniu m.in. reorganizacji zasobów, przystąpienie do aktualizacji strategii i dostosowanie zakresu dokumentu / systemu wdrażania do zmienionych uwarunkowań.		
3.	Ekonomiczne	Niewystarczające kompetencje / brak chęci partnerów zewnętrznych do nawiązywania, utrzymywania i koordynowania efektywnej i długotrwałej współpracy	opóźnienia lub ograniczenie zakresu realizacji strategii / ograniczenie skuteczności realizowanych działań	4	3	12	A	premiowanie projektów partnerskich lub projektów realizowanych we współpracy pozafinansowej z instytucjami i innymi podmiotami w ramach otwartych konkursów ofert, prowadzenie akcji edukacyjno-promocyjnych dotyczących zalet i form możliwej współpracy, upowszechnianie i wspieranie dobrych praktyk w zakresie partnerstwa.	Urząd Miejski Bielawy	2030
4.	Ekonomiczne	Wystąpienie zagrożenia kryzysowego lub pandemii	ograniczenie środków na realizację strategii / koncentracja działań na naprawie zaistniałej sytuacji	4	4	16	O	opracowanie / doskonalenie planów na wypadek wystąpienia zagrożeń,	Urząd Miejski Bielawy	2030
							A	opracowanie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii, przy uwzględnieniu zaistniałych zmian.		
5.	Ekonomiczne	Przekroczenie limitu obsługi długu wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych	brak możliwości pozyskania finansowania zwrotnego / brak lub ograniczenie zakresu realizacji strategii	1	5	5	O	wieloletnie planowanie, prowadzenie polityki długu, stały monitoring wskaźnika limitu obsługi długu, utrzymanie na bezpiecznym, optymalnym poziomie nadwyżki budżetowej.	Urząd Miejski Bielawy	2030
6.	Polityczne,			3	3	9	O	intensyfikacja współpracy z kluczowymi partnerami zewnętrznymi,		2030

	legislacyjne	Niekompatybilność inwestycji realizowanych przez różne podmioty	trudności w realizacji strategii / opóźnienia w realizacji działań / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy					organizacja spotkań i wymiana informacji o planowanych działaniach i inwestycjach, prowadzenie uzgodnień i określenie wspólnego planu działań.	Urząd Miejski Bielawy	
							A	działania informacyjne skierowane do mieszkańców / interesariuszy.		
7.	Polityczne, ekonomiczne	Wyjście Polski z UE / izolacja kraju	ograniczenie dostępności środków zewnętrznych lub ich brak na realizację strategii / konieczność zapewnienia finansowania inwestycji ze środków własnych / zmiana lub ograniczenie zakresu realizacji strategii	2	4	8	O	monitorowanie sytuacji ekonomicznej i geopolitycznej, w tym UE,	Urząd Miejski Bielawy	2030
							A	weryfikacja realizowanych działań i planowanie z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji polityczno-gospodarczej, opracowanie i wdrożenie planu wdrażania umożliwiającego realizację strategii przy uwzględnieniu zachodzących zmian i ograniczeń, podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dochodów własnych jst, poszukiwanie różnych form finansowania działań, przystąpienie do aktualizacji strategii.		
8.	Polityczne, ekonomiczne	Nierzetelne wykonywanie zadań przez wykonawców zamówień publicznych	opóźnienie w realizacji lub ograniczenie zakresu realizacji strategii / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy	3	3	9	O	opracowywanie racjonalnych planów realizowanych działań, powoływanie interdyscyplinarnych zespołów przygotowujących dokumentację zamówienia publicznego, prowadzenie działań informacyjnych dla mieszkańców i interesariuszy.	Urząd Miejski Bielawy	2030
9.	Polityczne, ekonomiczne	Wydłużające się procedury administracyjne związane m.in. z: uzyskaniem pozwolenia na budowę / rozstrzygnięciem	opóźnienie w realizacji strategii / niezadowolenie mieszkańców lub interesariuszy	3	3	9	O	monitorowanie obiegu dokumentów, usprawnianie przepływu korespondencji i obiegu dokumentów.	Urząd Miejski Bielawy	2030

		postępowania przetargowego										
II. Ryzyka wewnętrzne												
10.	Organizacyjne	Mało pozytywny wizerunek Aglomeracji	brak inwestorów / negatywna opinia o pracy Urzędów	3	3	9	O	utrzymywanie właściwych relacji z interesariuszami, w tym przedsiębiorcami, wysoka kultura osobista pracowników urzędów.	Urząd Miejski Bielawy		2030	
11.	Polityczne	Zmiana składu osobowego organu wykonawczego realizacji Strategii	opóźnienie / zmiana lub ograniczenie zakresu / wstrzymanie realizacji strategii / wydłużanie się procedury uchwalania programów wykonawczych powodujące opóźnienie realizacji strategii	3	5	15	O	określenie kierunków działań na podstawie potrzeb analiz, dostępnej wiedzy oraz potrzeb interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych i innych), szerokie zaangażowanie interesariuszy w proces opracowywania dokumentu, budowanie porozumień na rzecz wdrażania celów strategii ponad podziałami, politycznymi,	Urząd Miejski Bielawy		2030	
							A	przystąpienie do aktualizacji strategii.				
12.	Kadrowe	Trudności z utrzymaniem / pozyskaniem przez urzędy i jednostki im podległe wykwalifikowanej kadry pracowniczej / niewystarczające kompetencje i chęci do nawiązywania, utrzymywania i koordynowania efektywnej i długotrwałej współpracy / niechęć do podnoszenia kwalifikacji	problemy z zapewnieniem pracowników wykonujących poszczególne zadania / braki w kwalifikacjach kadry do zapewnienia sprawnej obsługi urzędów i jednostek im podległych / brak doświadczenia w partnerskim realizowaniu projektów, nowoczesnym zarządzaniu projektami i aplikowaniu o środki / konkurencja / rozbieżność celów / opóźnienia lub ograniczenie zakresu	4	3	12	O	stworzenie poza- i finansowego systemu motywacyjnego,	Urząd Miejski Bielawy		2030	
							A	optymalizacja organizacji pracy i wykorzystania zasobów kadrowych, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu realizacji strategii, organizacja szkoleń dla kadry pracowniczej, egzekwowanie konieczności podnoszenia kwalifikacji zawodowych, doskonalenie kompetencji urzędników w zakresie współpracy i realizacji projektów partnerskich, upowszechnianie informacji o korzyściach współpracy i dobrych praktykach w zakresie szerokiego partnerstwa wśród urzędników i partnerów, przeniesienia wykwalifikowanej kadry pracowniczej pomiędzy jednostkami organizacyjnymi,				

		zawodowych przez pracowników	realizacji strategii / ograniczenie skuteczności realizowanych działań						przydzielenie jednostkom odpowiedzialności za realizację poszczególnych zadań i osiąganie celów strategicznych.		
13.	Zarządcze	Rozproszona odpowiedzialność za realizację celów strategii	opóźnienie / zmiana lub ograniczenie zakresu / wstrzymanie realizacji strategii	3	4	12	0		angażowanie interesariuszy w realizację działań, prowadzenie działań informacyjnych dla urzędników dotyczących strategii. organizacja cyklicznych spotkań przedstawicieli jst i interesariuszy.	Urząd Miejski Bielawy	2030
14.	Organizacyjne	Niewystarczający przepływ informacji, słaba komunikacja wewnętrzna	niedostateczna współpraca w zakresie działań wspólnych pomiędzy partnerami, jednostkami organizacyjnymi / ograniczenie zakresu realizacji i skuteczności podejmowanych działań	4	4	12	0		stworzenie i udoskonalanie systemu komunikacji wewnętrznej i przepływu informacji, prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do partnerów, interesariuszy, mieszkańców, organizacja szkoleń dla pracowników w zakresie komunikacji, wdrażanie rozwiązań technologicznych ułatwiających i poprawiających przepływ informacji, organizacja spotkań i wymiana informacji o planowanych działaniach i inwestycjach, prowadzenie uzgodnień i określenie wspólnego planu działań.	Urząd Miejski Bielawy	2030
15.	Organizacyjne, kadrowe	Nieterminowe sporządzanie informacji, planów itd. przez komórki organizacyjne urzędów / długotrwały obieg dokumentów	opóźnienia w dostarczaniu wymaganych dokumentów, płatności	3	3	9	0		monitorowanie obiegu dokumentów, usprawnianie przepływu korespondencji i obiegu dokumentów.	Urząd Miejski Bielawy	2030

* P – prawdopodobieństwo, S – skutek, I – istotność

Źródło: opracowanie własne

6. PLAN OPERACYJNY

Zintegrowane projekty flagowe

OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1.: Bielawa przedsiębiorcza

Nazwa	Szkoła Liderów i Przedsiębiorczości
Opis	upowszechnianie w wybranej formie organizacyjnej i zwiększanie przedsiębiorczości oraz umiejętności w zakresie tworzenia, utrzymania i rozwoju: NGO, firm, a także radzenia sobie na rynku pracy i zwiększenie kwalifikacji mieszkańców gminy według potrzeb rynku pracy, aktywizacja mieszkańców
Cel	podniesienie świadomości i kwalifikacji
Rezultat	zwiększenie liczby firm, właścicieli, zwiększenie przychodów jst

Cel strategiczny 2.: Bielawa cyfrowa

Nazwa	Otwarta Strefa Wi-Fi w mieście
Opis	Utworzenie na terenie miasta Bielawa otwartej przestrzeni Wi-Fi
Cel	Upowszechnienie bezpłatnego dostępu do Wi-Fi
Rezultat	Zwiększenie poziomu jakości życia i rozwoju mieszkańców Gminy Bielawa

Cel strategiczny 3.: Bielawa innowacyjna

Nazwa	Centrum Startupów
Opis	Utworzenie funduszu i przestrzeni dla powstających startupów w Gminie Bielawa i przyciąganie powstających startupów w regionie
Cel	Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości w Gminie Bielawa
Rezultat	Zwiększenie przychodów, zwiększenie lub utrzymanie populacji w Gminie Bielawa

OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona

Nazwa	Miasto Ekologiczne o gospodarce niskoemisyjnej
-------	--

Opis	Prowadzenie programów, konkursów oraz projektów wspierających gospodarkę niskoemisyjną
Cel	Edukacja oraz wsparcie organizacyjne i finansowe działań proekologicznych w Gminie Bielawa
Rezultat	Zmniejszenie wskaźników: PM2, PM 10 oraz poprawa sytuacji w zakresie ochrony środowiska, poprawa jakości życia

OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna

Nazwa	Profilaktyka zdrowotna
Opis	Sieć programów prozdrowotnych i profilaktycznych dla mieszkańców Bielawy
Cel	Zmniejszenie zachorowalności na schorzenia cywilizacyjne w Gminie Bielawa oraz upowszechnianie zdrowego trybu życia
Rezultat	Wydłużenie życia i poprawa jakości życia wśród mieszkańców Gminy Bielawa

Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna

Nazwa	Zwiększenie rozpoznawalności brandu Bielawa
Opis	opracowanie i wdrożenie wspólnej wizualizacji marki, wykreowanie i promowanie produktów lokalnych i regionalnych oraz lokalnej pamiątki z Aglomeracji Dzierżonowskiej utworzenie bazy Ambasadorów Aglomeracji Dzierżonowskiej, tablic informacyjnych
Cel	utworzenie polityki wizerunku Gminy Bielawa oraz planu marketingowego
Rezultat	optymalizacja kosztów na promocję oraz podniesie rozpoznawalności Gminy bielawa

Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna

Nazwa	Budowa Wielofunkcyjnej Hali Sportowej
Opis	Wybudowanie wielofunkcyjnej hali widowiskowej na kilka tysięcy miejsc
Cel	Wzmocnienie aktywności w obszarze: sportu, rekreacji i kultury
Rezultat	Zwiększenie ilości oraz jakości imprez o wymiarze krajowym i międzynarodowym

Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna

Nazwa	Budowa obwodnicy Bielawy
Opis	Inwestycja komunikacyjna realizowana dla Aglomeracji Dzierżoniowskiej w części dla Gminy Bielawa
Cel	Poprawa dostępności komunikacyjnej mieszkańców Bielawy z siecią drogową na Dolnym Śląsku
Rezultat	Zmniejszenie zanieczyszczenia w mieście oraz czasu przejazdu, tym samym zużycia paliwa.

Lista przykładowych projektów do realizacji w ramach Strategii:

Typy projektu: Zasięg (Z): P – ponadlokalny, L – lokalny

Rodzaj projektu (RP): D – dokument, I – Infrastrukturalny, S – społeczny

Zakres projektu (ZP): P – punktowy, L – liniowy, O – obszarowy.

OSI 1. WYMIAR GOSPODARCZY

Tabela 16 Przykładowe projekty w wymiarze gospodarczym

Nazwa kierunku działania (priorytet inwestycyjny)	Nazwa przykładowego działania	Szacunkowy koszt [zł]	Typ projektu		
			Z	RP	ZP
Cel strategiczny 1. Bielawa przedsiębiorcza					
Kierunek działania 1.1.: Rozwój przedsiębiorczości, w tym tworzenie lepszych warunków prawnych, organizacyjnych i infrastrukturalnych do inwestowania	Przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w sieć wodociągową i sieć kanalizacji sanitarnej, oświetlenie, kanalizację deszczową, drogi	do oszacowania	P, L	I	O
Kierunek działania 1.2.: Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców i lokalnego biznesu	Zajęcia dodatkowe dla dzieci i młodzieży – kompetencje kluczowe na rynku pracy	do oszacowania	P, L	S	O
	Wprowadzenie lekcji „przedsiębiorczości” w szkołach, prowadzonej przez samych przedsiębiorców z doświadczeniem praktycznym	do oszacowania	P, L	S	O
Cel strategiczny 2. Bielawa cyfrowa					
Kierunek działania 2.1.: Poprawa	Poprawa dostępu do Internetu i sieci telefonii komórkowej	do oszacowania	P, L	I	O

łączności cyfrowej	Zwiększenie dostępności informatycznej mieszkańców	do oszacowania	P, L	I, S	O
	Podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników JST oraz mieszkańców regionu wraz z wymianą przestarzałego, szkodliwego dla środowiska sprzętu	do oszacowania	P, L	S	O
Kierunek działania 2.2.: Rozwój oraz upowszechnianie e-administracji, z uwzględnieniem zwiększenia zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej	Budowa profesjonalnego systemu informacji przestrzennej	do oszacowania	L	S	O
Cel strategiczny 3. Bielawa innowacyjna					
Kierunek działania 3.1.: Rozwój i wsparcie podejścia innowacyjnego	Zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów	do oszacowania	P, L	S	O

Źródło: opracowanie własne

OSI 2. WYMIAR PRZESTRZENNY

Tabela 17 Przykładowe projekty w wymiarze przestrzennym

Nazwa kierunku działania (priorytet inwestycyjny)	Nazwa przykładowego działania	Szacunkowy koszt [zł]	Typ projektu		
			Z	RP	ZP
Cel strategiczny 4.: Bielawa zielona					
Kierunek działania 4.1.: Kształtowanie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie ekologii	Przeprowadzenie zajęć ekologicznych w placówkach oświatowych	do oszacowania	P, L	I	L
Kierunek działania 4.2: Przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska naturalnego oraz ochrona zasobów przyrodniczych	Przygotowanie gminnych programów wspierających w zakresie wymiany instalacji grzewczych, w zakresie urządzeń wykorzystujących energię OZE	do oszacowania	P, L	I	L
	Budowa III etapu obwodnicy Bielawy	3 000 000,00	P, L	I	L
	Rewitalizacja odcinka linii kolejowej 341 do „Jeziora Bielawskiego” i dalej do Srebrnej Góry	5 000 000,00	P, L	I	L
Kierunek działania 4.3.: Poprawa estetyki gminy	Rewitalizacja obszarów po Bielbaw i Bieltex zakładach	do oszacowania	L	I	O

Źródło: opracowanie własne

OSI 3. WYMIAR SPOŁECZNY

Tabela 18 Przykładowe projekty w wymiarze społecznym

Nazwa kierunku działania (priorytet inwestycyjny)	Nazwa przykładowego działania	Szacunkowy koszt [zł]	Typ projektu		
			Z	RP	ZP
Cel strategiczny 5.: Bielawa przyjazna					
Kierunek działania 5.1.: Dbałość o ochronę zdrowia mieszkańców Gminy	Promocja zdrowego stylu życia	do oszacowania	P, L	S	O
Kierunek działania 5.2.: Wsparcie, integracja i aktywizacja osób niepełnosprawnych, starszych i potrzebujących	Wsparcie rozwoju Uniwersytetu III Wieku	do oszacowania	L	S	O
Kierunek działania 5.3.: Poprawa warunków życia mieszkańców Bielawy	Budowa żłobka	do oszacowania	L	S	O
Cel strategiczny 6.: Bielawa profesjonalna					
Kierunek działania 6.1.: Profesjonalizacja usług samorządu	Termomodernizacja budynków szkolnych - Zespół Kształcenia Zawodowego w Bielawie, budynek przy ul. Żeromskiego 41 i 41A	9 700 000,00	L	I	P
Cel strategiczny 7.: Bielawa aktywna					
Kierunek działania 7.1.: Aktywizacja mieszkańców Gminy	Zwiększenie atrakcyjności basenu w Bielawie	do oszacowania	L	I	P

	Rozbudowa infrastruktury sportowej Zespołu Szkół i Placówek Kształcenia Zawodowego w Bielawie	do oszacowania	P, L	I	P
	Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych stanowiących dojazd do „Jeziora Bielawskiego”	17 000 000,00	L	I	L
Kierunek działania 7.2.: Rozwój budownictwa społecznego	Wdrożenie „Bielawskiej skrzynki pomysłów”	do oszacowania	L	I	L
Cel strategiczny 8.: Bielawa bezpieczna					
Kierunek działania 8.1.: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i odwiedzających	Budowa i modernizacja oświetlenia publicznego / ulicznego na terenie aglomeracji,	2 000 000,00	L	I	O

Źródło: opracowanie własne

Załączniki

1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ OPRACOWANA NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU GMINY BIELAWA NA LATA 2022-2030

Spis tabel

Tabela 1 Etapy prac nad Strategią	6
Tabela 2 Tryb opracowania Strategii	9
Tabela 3 Cele strategiczne oraz kierunki działania	29
Tabela 4 Wskaźniki osiągnięcia rezultatu	37
Tabela 4 Udział interesariuszy we wdrażaniu poszczególnych obszarów strategicznej interwencji na terenie Gminy Bielawa na lata 2022-2030	58
Tabela 5 Jednostki odpowiedzialne za wdrożenie Strategii	60
Tabela 6 Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030 z celami określonymi w strategicznych dokumentach o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej	61
Tabela 7 Macierz wdrażania	62
Tabela 8 Dokumenty powiązane ze Strategią	65
Tabela 9 Jednostki odpowiedzialne	71
Tabela 10 Strategiczna Karta wyników	74
Tabela 11 Macierz wskaźników rezultatu, oddziaływania i produktu	75
Tabela 12 Rejestr ryzyk dla realizacji Strategii Rozwoju Gminy Bielawa na lata 2022-2030	80
Tabela 16 Przykładowe projekty w wymiarze gospodarczym	89
Tabela 17 Przykładowe projekty w wymiarze przestrzennym	91
Tabela 18 Przykładowe projekty w wymiarze społecznym	92

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Bielawa na tle Polski, województwa dolnośląskiego i powiatu dzierzoniowskiego.	12
Rysunek 2. Sfera gospodarcza w gminy Bielawa na tle grup porównawczych	17
Rysunek 3. Sytuacja gminy Bielawa w poszczególnych obszarach rozwoju na tle grup porównawczych	19
Rysunek 4. Potencjały Gminy Bielawa	25
Rysunek 5. Logika interwencji oraz relacje pomiędzy wyzwaniami rozwojowymi i obszarami problemowymi ...	27
Rysunek 6 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Bielawa	48
Rysunek 7 Perspektywy Strategicznej Karty Wyników (SKW)	72